

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Manželství a současný pohled na něj

Maniage and contemp orary view on it

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Monika Nová, Ph.D

Autor:

Jana Fialová

Praha 2022

Poděkování

Touto cestou bych ráda vyjádřila vděk PhDr. Mgr. Monice Nové, Ph.D, jakožto vedoucí práce. Děkuji za odborné vedení, vstřícnost při konzultacích a potřebné rady při zpracování této práce.

Poděkování je věnováno také účastníkům výzkumu, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Manželství a současný pohled na něj“ vypracovala. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 2. května 2022

Jana Fialová

Anotace:

Cílem bakalářské práce je přiblížit si, jak dnešní společnosti nahlíží na manželství. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

Teoretická část je zaměřena především na dané téma práce. Je zde uvedena odborná definice manželství, právní náležitosti při vstupu do manželství, všeobecně povinnosti a práva manželů, majetkové právo i způsoby jakýma manželství zaniká. Poslední kapitola teoretické části je věnována vztahu manželství k homosexualitě.

Praktická část se zabývá dotazníkovým šetřením. Jeho úkolem bylo zjistit, jak je manželství ve 21. století vnímáno společností. Výsledné odpovědi respondentů byly rozebrány a vyhodnoceny.

Annotation:

The purpose of my bachelor's thesis is to look closer at the value of marriage in today's society. Thesis consists of theoretical and practical part.

The theoretical part introduces the topic of marriage. More specifically, professional definition of marriage, legal requirements when entering into a marriage, general obligations and spouse's rights, property law and ways to end a marriage. The last chapter is devoted to the relationship of marriage to homosexuality.

The practical part deals with the questionnaire survey. Its task was to find out how marriage is perceived by society in the 21st century. The resulting answers of the respondents were analyzed and evaluated.

Klíčová slova:

Manželé, manželství, rodina, rozvod, sňatek

Keywords:

Husband and wife, marriage, family, divorce, marriage

Seznam zkratk:

CVVM – Centrum pro výzkum veřejného mínění

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

LGBT – Lesbičky, gayové, bisexuálové a transexuálové

Seznam grafů a tabulek

Graf č. 1: Pohlaví.....	57
Graf č. 2: Věk.....	58
Graf č. 3: Sexuální orientace.....	59
Graf č. 4: Stav.....	60
Graf č. 5: Je k soužití dvou lidí nutné uzavřít manželství?	61
Graf č. 6: Jaký byl hlavní motiv lidí ve 20. století k uzavření manželství.....	62
Graf č. 7: Jaké jsou hlavní motivy k uzavření manželství ve 21. století?	63
Graf č. 8: Jak v dnešní době nahlížíte na nemanželské děti?	64
Graf č. 9: Vnímáte manželství v dnešní době jako méně podstatné než dříve?	65
Graf č. 10: Znamená pro Vás manželství jako první krok k založení rodiny?	68
Graf č. 11: Jak nahlížíte na manželství?	69
Graf č. 12: Jaký je Váš názor na věkovou hranici ke vstupu do manželství?	70
Graf č. 13: Berete manželství jako samozřejmost pro dlouhodobý vztah?	71
Graf č. 14: Jaká je optimální délka vztahu před svatbou?	72
Graf č. 15: Jaký je Váš názor na předmanželskou smlouvu?	73
Graf č. 16: Dokážete si představit život v dlouhodobém partnerském svazku, aniž byste uzavřeli sňatek?	74
Graf č. 17: Vyhledali byste odbornou pomoc v případě manželských problémů?.....	75
Graf č. 18: Považujete rozvod za vhodné řešení problémového manželství?.....	76
Graf č. 19: Jste pro, aby lidé stejného pohlaví mohli uzavřít sňatek?.....	78
Tabulka č. 1: Náhled na nemanželské děti.....	64
Tabulka č. 2: Chcete v budoucnu vstoupit do manželství?.....	66
Tabulka č. 3: Vnímání manželství jako formality či ne tak podstatné u mužů a žen.....	69
Tabulka č. 4 Manželství je?.....	77
Tabulka č. 5: Názor k homosexuálnímu manželství.....	78

Obsah

ÚVOD	10
Teoretická část.....	12
1. Manželství v historii	12
1.1. Manželství ve společnosti prvotně pospolné.....	12
1.2. Manželství a rodina v otrokářské společnosti.....	13
1.3. Manželství a rodina ve feudalismu:	15
1.4. Manželství v Československé republice.....	17
2. Definice manželství dle nového občanské zákoníku	19
2.1. Nový občanský zákoník	19
3. Vznik manželství.....	21
3.1. Formy sňatku	22
3.2. Doklady podložené k uzavření manželství.....	25
3.3. Způsobilost uzavřít manželství a zákonné překážky manželství.....	25
4. Práva a povinnosti manželů	27
4.1. Práva a povinnosti osobního charakteru	27
4.2. Uspokojování potřeb rodiny.....	27
4.3. Vzájemné zastupování manželů.....	28
4.4. Obvyklé vybavení rodinné domácnosti.....	29
4.5. Rodinný podnik.....	30
4.6. Výživné mezi manžely a rozvedenými manžely	33
5. Manželské majetkové právo	36
5.1. Zákonný režim a společné jmění manželů.....	36
5.2. Správa v zákonném režimu.....	38
5.3. Smluvený režim společného jmění	38
5.4. Režim založený rozhodnutím soudu.....	39
5.5. Vypořádání společného jmění manželů.....	40
6. Zánik manželství.....	44
6.1. Rozvod manželství.....	44
6.2. Zánik manželství smrtí, prohlášení manžela za mrtvého	47
6.3. Zánik manželství změnou pohlaví.....	48
7. Vztah manželství a homosexuality.....	49

7.1.	Definice homosexuality	49
7.2.	Postoj českých občanů k homosexualitě ve 21. století	49
7.4.	Manželství homosexuálních partnerů v EU.....	50
7.5.	Zákon o registrované partnerství v ČR.....	51
7.6.	Rozdíl mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím	52
	Praktická část.....	55
8.	Metodologie	55
8.1.	Vymezení cíle praktické části a hlavní výzkumná otázka.....	55
8.1.	Metodika sběru dat.....	55
8.2.	Postup realizace výzkumu.....	55
8.3.	Vzorek šetření.....	57
8.4.	Výsledky šetření	58
8.5.	Verifikace stanovených hypotéz	80
9.	Diskuse	82
	Závěr	88

ÚVOD

Manželství je právní institut, který se více či méně týká každého z nás. Za dobu své existence prošlo několika změnami. Proto je dost pravděpodobné, že v následujících letech se na něm může ještě lecco změnit. S vývojem doby se mění i nahléd. To je také hlavním důvodem, proč text bakalářské práce vznikl. Cílem práce je zjistit, jak na manželství nahlíží dnešní společnost. Ta se také neustále vyvíjí, a právě tento vývoj zasahuje i do vnímání základních institucí, ať už rodiny či právě manželství.

Někteří z nás na manželství nahlíží s velkou nadsázkou, druzí jej vnímají jako to nejpodstatnější v životě. Být někomu oddán celým svým srdcem, mít oporu a pomocnou ruku, když dojde na nejhorší. I tato pozitiva se nám mohou pod pojmem vybavit. Je tato idealistická představa však ve všech případech pravdivá? Rozhodně ne. Nesmíme zapomenout na to, že manželství s sebou nese jak klady, tak zápory. Ty se mohou projevit v problémech vzniklých ve spojitosti společného jmění či v neshodách při rodinném podnikání. Tak jako je téma samo o sobě rozsáhlé, tak je v nějakých případech i složité. Náležitosti, které si manželé po uzavření sňatku nesou budou v bakalářské práci blíže přiblížené.

První kapitola bakalářské práce je zaměřena na počátek manželství. Ten je zde uveden od společnosti prvotně pospolné tedy v době kamenné. Následuje jeho podstata v otrokářské společnosti, feudalismu a Československu. Kapitola je zaměřena jak na vývoj manželství, tak na jeho hlavní podstatu, která mu v dané době byla udělena. Druhá kapitola jasně a stručně definuje pojem manželství a jeho zakotvení v právu. Následující kapitola je zaměřena na vznik manželství. Jsou zde uvedeny povinnosti, které musí být splněny, aby k uzavření sňatku mohlo vůbec dojít. Kapitola též zahrnuje, jakou formou sňatku manželství lze uzavřít. Ve čtvrté kapitole jsou uvedeny veškerá práva a povinnosti manželů. Vstupme do manželství vzniká taktéž společné vlastnictví. Pátá kapitola je proto zaměřena na společné jmění manželů. Tato část práce obsahuje například zákonný režim společného jmění, jeho zprávu či samotné vypořádání. Předposlední kapitola

teoretické části bakalářské práce je zaměřena na zánik manželství. Jsou zde uvedeny všechny možné způsoby na základě, kterých může manželství skončit. Tyto důvody jsou následně samostatně rozebrány. Poslední část teoretické části se zabývá vztahu manželství k homosexualitě. Manželství je v dnešní době s homosexualitou výrazně spojeno. Nejen v České republice, ale i v ostatních státech Evropské unie se vedou dlouhodobé diskuse, zda manželství homosexuálním párům umožnit či nikoliv. Pojem homosexualita je v bakalářské práci stručně definován. Následně je přiblížen názor českých občanů na homosexuálního manželství, který byl proveden sociologickým ústavem AV ČR. Kapitola dále podává hlavní informace o registrovaném partnerství. Je zde poukázáno i na rozdílnost mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím.

Praktická část je věnována výzkumu, jehož cílem bylo zjistit, jak společnost nahlíží na manželství ve 21. století. Je zde uveden cíl, použitá metodika nebo stanovení hypotéz. Nejvyšší pozornost je věnována výsledku šetření, analýzám dat, které byly získány pomocí anonymního dotazníku.

Teoretická část

1. Manželství v historii

Dějiny vzniku manželství jsou tak rozsáhlé, že nelze určit přesný počátek jeho vzniku. Jako nejpravděpodobnější teorií nejen pro odbornou literaturu, ale i historiky se představuje geneze manželství už ve starém Egyptě, kdy sňatky vznikaly převážně z ekonomických či zemědělských důvodů. Hlavní role manželství byla vnímána jako ochrana majetku rodiny. Postupem času se rozvíjelo nejen společenské myšlení, ale i náboženství. Na manželství se začalo nahlížet stejným způsobem, jakým je tomu dodnes.

1.1. Manželství ve společnosti prvotně pospolné

V období, kdy materiální hodnoty hrály nejdůležitější roli v životě každého jedince, byla důležitá společenská výroba. Spoustu jednotlivců se z těchto důvodů spojovalo, a to vedlo k vyššímu rozvoji společenského života. Manželství bylo materiálního charakteru, který se následně měnil se spjitostí výrobních poměrů.¹

Na základě těchto informací nelze rodinu ani manželství spojit s životem lidského soužití. Jedná se především o historický vývoj, který se vyvíjel tak jako základní lidské hodnoty. „Manželství a rodina jako společenská instituce jsou produktem historického vývoje a vznikají teprve na takovém jeho stupni, kdy společenskovo výrobní vztahy jejich vytvoření a další vývoj nejen umožnily, ale přímo předpokládaly.“²

Lidská mentalita, která se na dále vyvíjela, měnila i základní funkce manželství. Materiální funkce časem doplnila funkce reprodukční, s kterou si lze spojit evoluci člověka i vznik lidského druhu. Jednalo se však o rozmnožování v určitých skupinách, které bylo provozováno mezi vícero vybranými muži a více ženami. Tímto zvoleným

¹ KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 9.

² KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 9

způsobem reprodukce dochází ke vzniku první formy manželství nazývané “skupinové manželství”.³

Tento způsob soužití trval do doby kamenné, kdy následovala vývojová etapa “homo sapiens” jinak známo jako období člověka moudrého. Manželství složená z více členů představovala důležitou roli především v základních funkcích, které byly potřeba vykonat k přežití kmene.⁴ Jednalo se o postavení obydlí, zajištění potravy pro kmen i jeho ochranu. Během spolupráce dochází k vyššímu důrazu na společenské vztahy a silnější citová pouta k členům kmene.

Mentální a emoční vývoj vede k prvním vznikům párového manželství, ve kterém se prosazovala rovnoprávnost mužů a žen. Převaha byla i přes to značná u žen, které svého muže přijaly do jejich rodu, ve kterém celý život vyrůstaly. Vstupem muže do nového obydlí mu dalo jistotu vědět o svých dětech a značnou výhodu získat nové bohatství po majetkové stránce. Přínos vedl k převratu a “systém” byl změněn v patriarchát. Nastavila se nová pravidla - muž měl tu možnost sdílet manželství s více ženami a již bydlel ve svém rodu. Zmiňovaná změna nevedla k negativnímu dopadu na výrobní funkce nýbrž k vyššímu rozšíření. Muž se stává pánem života ženy, potomků a rodinných příslušníků. S vysokým množstvím majetku se objevují i první otroci. Dochází k prvním vztahovým pravidlům mezi manžely, ty lze chápat jako první nesepsaná pravidla, která se představují za počátek manželského a rodinného práva.⁵

1.2. Manželství a rodina v otrokářské společnosti

S nástupem otroků dochází ke vzniku společenských tříd, které jsou určeny zejména majetkovým vlastnictvím. Vrstvy společnosti se utvářely v každé zemi v jiném časovém rozmezí, může se jedna až o rozdíly několika století. Nejprve k nim docházelo ve Starém Egyptě na počátku 3. tisíciletí př.n.l. následovala Mezopotámie, Indie, a mnoho dalších. K

³ KLABOUC, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 13

⁴ KLABOUC, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 12

⁵ KLABOUC, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 17-20

úplnému rozkladu prvotně pospolné společnosti dochází až koncem 8.-9. století u Slovanů.⁶

K rozkvětu manželství a založení rodiny v nejnižší vrstvě společnosti nebylo pro otroky příliš prostoru. Tak jak je známo otroci byli majetkem svého pána, tudíž neměli nárok rozvíjet svůj osobní život. Otrokář s nimi jednal jako s majetkem nebo prostředkem, který vypomáhal k rozvoji jeho výrobní činnosti.

Ve vyšších vrstvách párové manželství stále obsahovalo znaky skupinového. I přesto značnou moc muže mohly ženy provozovat sexuální styk s více partnery. V nejstarších dějinách Číny pohlavní styk s více muži byl ukončen při otěhotnění ženy, které vedlo ke vstupu do sňatku o podzimních slavnostech. Vstupem do manželství partnerka zavázala svou věrnost muži.⁷

Starý Egypt byl známý pro jeho rovnováhu mezi oběma partnery, rovnost zde zůstávala zachována. Mladé dívky byly vychovány stejným způsobem jako chlapci, a v dospělosti během partnerských vztahů nedocházelo k odlišnostem mezi nimi. Pro manželské a rodinné právo ve starém Egyptě bylo charakteristické uzavření sňatku mezi členy rodiny. Nejčastěji se sňatky mezi sourozenci uzavíraly ve vyšších vrstvách, jejich důvody byly čistě politické. Manželství se uzavíralo neformálně, stačilo sjednat smlouvy mezi dvěma stranami bez asistence státního orgánu. Tak jak snadným způsobem manželství vznikalo mohlo i zaniknout.⁸

V 6. století př.n. l. dochází k rozvinutému stádiu otrokářství. To se od ranného stádia odlišovalo především ekonomickým pohledem otrokářů, kteří jejich výrobu směřovali k prodeji a tím dochází k rozvoji obchodu. V rozvinutém stádiu otrokářství se mění i základní charakter manželství. V období Sparty se spojení muže a ženy nevnímalo jako závažné spíše naopak. Vyskytovaly se stále znaky skupinového manželství, kdy ani cizoložství nebylo společností bráno jako zahanbující. Ženy měly plnou kontrolu nad

⁶ KLABOUC, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 23

⁷ KLABOUC, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 25

⁸ KLABOUC, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 24-29

celou rodinnou a majetkem, jejímž hlavním důvodem byly pobyty mužů ve vojenských táborech.⁹

Obráceně se tomu tak odehrávalo u starých Římanů, kde se prosadila přísná monogamie. Sňatek mohl probíhat jen mezi dospělými občany s plnoprávnou pozicí. Nesmělo zde chybět ani dodržení všech právních účinků. „Manželství definovali římscí právníci jako trvalé a úplné společenství života muže a ženy, jehož účelem je zplození legitimních dětí.“¹⁰ Staří Římané dle zákona umožňovali ukončit manželství ze strany obou manželů. Zanikalo přerušением manželského soužití písemnou či ústní formou. Dalším bodem, kterým se římská společnost na základě rozhodnutí vlády musela řídit, byly předpisy týkající se vstupu do manželství mezi obyvateli Říma a příslušníky odlišných národů. Před vstupem do sňatku se muselo stanovit občanství všem jedincům, pokud se tomu tak nestalo, sňatek nemohl být uzavřen. Situace se změnila až roku 445 př.n.l., kdy se zákon změnil a zmiňovaná pravidla byla zrušena.¹¹

1.3. Manželství a rodina ve feudalismu

Feudální společnost vytvářela pro občany nové podmínky, které se netýkaly jen běžného života, kdy dochází k vymizení otroctví, ale i manželství. To je umožněno uzavřít veškerým jedincům.

Tak jako v otrokářské společnosti stále je udržen patriarchální řád, s kterým je zachována již zmíněná monogamie. Patriarchální řád dominuje především v Arábii, kde je výraznou součástí Mohamedovo učení. Z hlediska manželství v 6. století n. l. je muži svoleno uzavřít vícero manželství ve stejnou dobu. Pokud žena není v manželství spokojena, Korán poskytuje možnost rozvodu, kdy i muži svými náležitostmi rozvodový

⁹ KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 30

¹⁰ KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 33

¹¹ KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 34-37

proces stěžuje. Postupem času se Islám rozšířil do všech koutů světa. V některých zemích se pravidla převzala, někde upravila a zkombinovala s předešlými tradicemi.¹²

Během 16. stol. Islám doputoval také do Indie. Na základě pomalého vývoje feudální společnosti v Indických zemích se déle rozvíjelo i manželství s lidským přístupem k rodině. Pokud se do rodiny narodilo děvče, hlavní povinností otce bylo, nalézt ji ženicha. Otcové na vstupu dcery do svazku naléhali hlavně z majetnických důvodů - jestliže dcera nebyla včasně provdána, docházelo k rozdělování veškerého majetku. Tato pravidla se podepsala především na věkových hranicích, kdy dívky vstupovaly do manželství. Do roku 1930 k uzavření sňatku docházelo mezi 4-12 rokem života. Stanovila se však nová hranice, která určila vstup do sňatku od 14 let. "Sňatky mezi dětmi byly přirozené formální a provdané děvče zůstávalo v domě svých rodičů, dokud nedospělo natolik, aby se mohlo starat o domácnost."¹³

Velkou roli hrál v Evropě nástup křesťanské církve. Znamenalo to přijetí církevních obřadů, které se vykonávaly během vstupu do manželství, ale také nové náboženské etiky, která měla pozitivní vliv na zpevnění vztahů v rodině. Jelikož panovaly velké rozpory týkající se uzavření manželství mezi světským a církevním právem, trvalo poměrně dlouho, než byly hlavní zásady křesťanského učení plně uplatněny. I přes přijetí křesťanství byl vstup do manželství proveden tentýž způsobem, jak stanovovalo bývalé světské právo a docházelo k němu bez závislosti církve. Až ve 12. stol. se prosadila povinná účast kněze u uzavření sňatku. Tak jak se rozvíjelo křesťanství měnilo se i učení o manželství. To se v období okolo 12-13. stol. stalo ucelenou soustavou, jak je známá dodnes.¹⁴ „Podrobné rozpracování základních zásad křesťanského učení o manželství provedlo pak církevní právo, v němž byly věroučné zásady převedeny do řady přesných právních předpisů.“¹⁵

Kánonické právo obsahovalo více vrstev, které kladly jiný důraz závažnosti k dodržování předpisů. Nejvyšší vrstvu představovalo božské právo a pro jeho

¹² KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 52

¹³ KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 55

¹⁴ KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 58-62

¹⁵ KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 63

charakteristiku bylo také umožněno zákonodárcům měnit jeho podstatu. Manželství mělo a stále má v božském právu důležitou roli. Jelikož se jedná o vztah mezi dvěma lidmi, kteří jsou spojeny silným poutem, které utváří svátostní charakter. Samotné manželské právo v kánonu je postaveno na základních principech spojených s křesťanskou věroukou. Ve 12. století dochází v kánonickém právu k rozdělení manželství a zasnoubení. Následující století přináší do manželství i značné nevýhody v podobě vzniku překážek a záporů. O tom, jakou budou mít překážky podobu rozhodovaly církevní orgány, výjimku tvořily nejpodstatnější překážky, které se týkaly například nedostatečného věku manželů, jehož rozhodování zůstalo v moci božského práva.¹⁶

„Skutečný manželský a rodinný život ve feudální společnosti poskytuje velmi rozmanitý obraz nejen z hlediska rozdílů místních a časových, ale především z hlediska sociální diference obyvatelstva.“¹⁷

1.4. Manželství v Československé republice

Ukončením první světové války dochází 28. října 1918 ke vzniku Československé republiky a ke změně hranic, které byly vymezeny mírovými smlouvami. I přes to, že bylo nové uspořádání států, nenastala změna nového právního systému, a tak se Československá země nadále řídila bývalým rakouským občanským zákoníkem.

Dne 19. listopadu 1918 doktor Bouček podává na zasedání Národního shromáždění návrh týkající se vydání nového zákona, jehož cílem byla změna v ustanoveních zákona občanského o právu manželském. Výsledkem návrhu se nakonec stala zpráva právního výboru o návrhu zákona na reformu manželského práva. Na základě toho dochází ke vzniku nové osnovy zákona, ta mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželství.¹⁸ „Rozlukový zákon, jak byla

¹⁶ KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 64-67

¹⁷ KLABOUCH, J., *Manželství a rodina v minulosti*. Praha: Orbis, 1962, str. 80

¹⁸ 301 Moved Permanently. 301 Moved Permanently [online]. Dostupné z:

http://www.psp.cz/eknih/1918/ps/tisky/t0001_00.htm

manželská novela běžně nazývána, zaváděl fakultativní církevní sňatek, což znamenalo, že snoubenci měli na výběr, zda jej uzavřou v kostele anebo na okresním úřadě.¹⁹

¹⁹ VESELÁ, R., *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Všeobecné encyklopedie Diderot (1997), str. 76.

2. Definice manželství dle nového občanského zákoníku

„Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.“²⁰ Takto je manželství definováno zákonem č. 89/2012 Sb., nového občanského zákoníku.

Význam tohoto ustanovení není zaměřen jen na definici manželství, ale na všechny body, bez kterých by samo osobě nemohlo existovat. Nový občanský zákoník stanovuje znaky manželství, práva a povinnosti manželů či jeho podstatu. V bakalářské práci si body spjaté s manželstvím blíže přiblížíme.

2.1. Nový občanský zákoník

Bakalářská práce vychází především z nového občanského zákoníku. Z tohoto důvodu bude v práci velmi stručně uvedena i jeho charakteristika.

Jedná se o zákon, který Parlamentem České republiky přijal v roce 2012. Nabyl účinnosti 1. 1. 2012 a je vyhlášen pod číslem 89/2012 Sb. Tento občanský zákoník se stal novou náhradou předchozího československého občanského zákoníku z roku 1964. Svou účinností ruší či mění 184 předpisů. Mezi ně je zahrnut například: 513/1991 Sb. Obchodní zákoník, 94/1963 Sb. Zákon o rodině nebo 248/1995 Sb. Zákon o obecně prospěšných společnostech.²¹

Nový občanský zákoník je rozdělen do pěti částí:

- První část je obecná a zaměřena především na soukromé právo. Jsou zde vymezeny jednotlivé pojmy, se kterými následně zákoník pracuje.

²⁰ Viz § 655 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ František Korbek: Dnes vyšel nový občanský zákoník | JINÉ PRÁVO. JINÉ PRÁVO - Jiné právo [online]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2012/03/frantisek-korbek-dnes-vyšel-novy.html>

- Rodinné právo je zahrnuto ve druhé část zákoníku. Věnuje se jak institutu manželství, tak úpravě vztahů mezi příbuznými.
- Třetí část je věnována Absolutnímu majetkovému právu, které je zaměřeno na definici vlastnictví, spoluvlastnictví či problematiky spojené s děděním.
- Relativní majetková práva jsou čtvrtou částí, kterou stanovuje tento zákon. Zahrnuje všeobecné ustanovení o závazků, závazky v právním jednání či závazky z deliktů. Jedná se o nejobsáhlejší část zákoníku.
- Poslední část se zabývá ustanovením společných, přechodných a závěrečných. Zpracovává především příslušné právní předpisy Evropské unie (dále jen EU).²²

Téma manželství je zakotveno v části druhé nového občanského zákoníku, která je věnována Rodinnému právo. V bakalářskou práci je zmiňovaná část zákona klíčovou.

²² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

3. Vznik manželství

V České republice (dále jen v ČR) je možné uzavřít manželství osobám, které dovršili osmnácti let a jsou plně svéprávné. Též je zákonem stanoveno, že do svazku manželského mohou vstoupit jen osoby rozdílného pohlaví. Situace ohledně pohlaví snoubenců je v celé Evropě velmi různorodá, a ne všechny státy EU včetně ČR svolily uzavřít sňatek mezi homosexuálními partnery. Otázka, kdo má tedy možnost vstoupit do svazku manželského, je v dnešní době čím dál tím aktuálnější a pro některé občany se toto téma stává citlivějším než doposud.

„Manželství vzniká svobodným a úplným souhlasným projevem vůle muže a ženy, kteří hodlají vstoupit do manželství (dále jen „snoubenci“), že spolu vstupují do manželství.“²³ Uzavření manželství je postaveno na otázce týkající se vstupu do manželství, která je položena během sňatečného obřadu osobou jednací za veřejnou moc nebo osobou, která jedná za orgán oprávněné církve. Kladnou odpovědí obou snoubenců vznikne manželství.²⁴

„Nutné ještě zmínit též situace, kdy jedním ze snoubenců je osoba němá, neslyšící, nemluvící česky či nerozumějící česky, neboť ani v takovém případě nelze hovořit o souhlasném prohlášení a novou právní úpravu tak lze jediné kvitovat.“²⁵

„Snoubenci při sňatečném obřadu prohlásí, že:

- a) příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným,
- b) si oba svá příjmení ponechají, nebo

²³ Viz § 656 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ Uzavření manželství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcan-na-urade-manzelstvi-uzavreni-manzelstvi.aspx>

²⁵ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kolektiv: *Manželství*. Praha: Leges, 2014, str. 86

- c) příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným, a ten, jehož příjmení nemá být příjmením společným, bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení.²⁶

3.1. Formy sňatku

V ČR se setkáme se dvěma způsoby, jak sňatek uzavřít. Manželství vzniká na základě občanského sňatku či sňatku církevního. To, jakým způsobem bude svatba pojata nezáleží jenom na manželech samotných, ale odvíjí se i od jejich stylu života a kultury.

Občanský sňatek

K uzavření občanského sňatku mají snoubenci příležitost poté, co byla doložena potřebná dokumentace, aby došlo k jeho uskutečnění. V tomto případě se jedná o doložení prokazují právní způsobilost k uzavření manželství, které se podává na matriční úřad. Obsah předložených dokladů musí obsahovat náležitosti veřejných listin, ty jsou dále upraveny zákonem č. 301/2000 Sb., o matrikách. Musí být zde spolehlivě prokázáno, že jsou splněny všechny podmínky pro uzavření manželství stanovené tímto zákonem a také novým občanským zákoníkem.²⁷

Sňatek se uzavírá v přítomnosti starosty či pověřeným členem matričního úřadu a dvěma svědky. Svědci musí být starší osmnácti let, následně mají povinnost tak jako snoubenci předložit průkaz totožnosti. Pokud jsou veškeré náležitosti splněny, lze se podepsat do protokolu o uzavření manželství.

²⁶ Viz § 660 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷ Uzavření manželství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcan-na-urade-manzelstvi-uzavreni-manzelstvi.aspx>

Církevní sňatek

K uzavření sňatku touto formou je nutno splnit stejné náležitosti, jako u vzniku manželství občanskou svatbou. Snoubenci nejdříve musí oddávajícímu, kterým je v tomto případě zástupce církve doložit potvrzení matričního úřadu, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno.

Během církevního sňatku činí snoubenci prohlášení před příslušným orgánem církve. Osobou oddávající se stává ta osoba, která jedná za oprávněný orgán církve. Šínová podává velký důraz na slovo "oprávněná církev" a uvádí, že „ne každá náboženská instituce je bez dalšího oprávněna konat obřady, během nich jsou uzavřeny sňatky.“²⁸

Zvláštní práva registrovaných církví a náboženských společností upravuje zákon č. 3/2002 o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). „Návrh na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv může podat registrovaná církev a náboženská společnost, která

- a) je registrována podle tohoto zákona nepřetržitě ke dni podání návrhu nejméně 10 let,
- b) zveřejňovala každoročně 10 let před podáním tohoto návrhu výroční zprávy o činnosti za kalendářní rok,
- c) plní řádně závazky vůči státu a třetím osobám,
- d) je bezúhonná.“²⁹

Mezi aktuální náboženské společnosti, které jsou oprávněny konat církevní sňatky patří:

²⁸ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kolektiv: *Manželství*. Praha: Leges, 2014, str. 92

²⁹ Viz § 11 Zákon č. 3/2002 Sb. Zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech)

- Apoštolská církev
- Bratrská jednota baptistů
- Církev adventistů sedmého dne
- Církev bratrská
- Církev československá husitská
- Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů
- Církev řeckokatolická
- Církev římskokatolická
- Českobratrská církev evangelická
- Evangelická církev augsburského vyznání v České republice
- Evangelická církev metodistická
- Federace židovských obcí v České republice
- Jednota bratrská
- Křesťanské sbory
- Luterská evangelická církev a.v. v České republice
- Náboženská společnost českých unitářů
- Náboženská společnost Svědkové Jehovovi
- Novoapoštolská církev v České republice
- Pravoslavná církev v českých zemích
- Slezská církev evangelická augsburského vyznání
- Starokatolická církev v České republice.³⁰

Charakteristické pro církevní sňatek je to, že svátost manželská je vnímána důstojněji. Lidé na svazek nahlíží jako na celoživotní slib. Zatímco občanský sňatek je možné absolvovat více než jednou, u církevního sňatku tomu tak není. Řídí se zde zásadou: „Co bůh spojil, člověk nerozděluj.“³¹

³⁰ Zvláštní práva církví a náboženských společností - mkcr.cz. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/zvlastni-prava-33.html>

³¹ Markovo evangelium ze Živé Bible. Praha: International Bible Society, 1992. ISBN 80-7130-025-X.

3.2. Doklady podložené k uzavření manželství

Snoubenci mají před uzavřením manželství povinnosti vyplnit “Dotazník k uzavření manželství” a předložit jej matričnímu úřadu, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno.

Na státní občany ČR jejíž i trvalé bydliště je přihlášeno v ČR se vztahuje §33 zákona o matrikách snoubenec. Ten stanovuje občanům povinnost k matričnímu úřadu, a to prokázáním své totožnosti a k výše uvedenému tiskopisu připojit:

- doklad o státním občanství,
- rodný list,
- výpis z evidence obyvatel o osobním stavu,
- výpis údajů z informačního systému evidence obyvatel o místě trvalého pobytu,
- pravomocný rozsudek o rozvodu předchozího manželství, nebo úmrtní list zemřelého manžela, popřípadě pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, nebo úmrtní list zemřelého partnera.³²

3.3. Způsobilost uzavřít manželství a zákonné překážky manželství

„Zákonné překážky je nutné odlišit od všech formálních náležitostí, které byly vymezeny výše a také od závad ve sňatečném projevu vůle. Jde o nedostatek věku, nedostatek svéprávnosti, dříve uzavřené a dosud trvajících manželství, respektive registrované partnerství, příbuzenství a dále též poručenství, svěřeni do péče a pěstounství.“³³

Jak již bylo v bakalářské práci výše zmíněno, vstup do manželství je svolen jen osobám, které dovršili osmnácti let. §672 nového občanského zákoníku nám uvádí jednu

³² Viz §33 zákon č. 301/200 Sb. Zákon o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.

³³ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kolektiv: *Manželství*. Praha: Leges, 2014, str. 103.

z mála výjimek. „Soud může ve výjimečných případech povolit uzavření manželství nezletilému, který není plně svéprávný a dovršil šestnácti let věku, jsou-li pro to důležité důvody.“³⁴

Většina “výjimečných” důvodů je spojena s těhotenstvím nezletilé, a to i přes to, že těhotenství není nejpodstatnějším důvodem ke vstupu do sňatku manželského. Na základě toho má soud povinnost zkoumat, zda uzavřené manželství bude plnit svůj hlavní účel.

³⁴ Viz §672 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

4. Práva a povinnosti manželů

V první části bakalářské práce se zaměřujeme na historii manželství, kde poukazujeme na nerovnost mezi manžely. Několik století převažoval patriarchální charakter, který umožňoval mužům vyšší postavení v manželství. V dnešní době rozdílnost na základě pohlaví či postavení ve společnosti vymizela. To se týká jak běžného života, tak i života v manželství, kde se dle nového občanského zákoníku řídíme 4. oddílem. Ten stanovuje "Povinnosti a práva manželů", kterých se tato kapitola bakalářské práce zabývá.

4.1. Práva a povinnosti osobního charakteru

Většina práv a povinností vyplývá ze samotné etiky lidského chování, to znamená, že na jejich plné dodržení má určitý vliv i osobní přístup k lidské morálce. I přes jejich ukotvení v zákoně nemusí být vždy dodržena. Nedodržení nabývá na významu teprve tehdy, kdy se stává důvodem vzniku konfliktu, který se strany rozhodnou řešit využitím funkcí soudu.

Jednou z hlavních osobních povinností manželů se představuje společné žití. To je vnímáno jak na fyzické, tak psychické bázi, kdy mezi manžely panuje emocionální náklonost. Manželé si jsou nadále povinni projevovat úctu a respekt, být si věrni, podporovat se, udržovat rodinné společenství, vytvářet zdravé rodinné prostředí a pokud jsou rodiči, je jejich povinností i společná péče o děti.³⁵

4.2. Uspokojování potřeb rodiny

Osobní potřeby všech lidí jsou zejména stejné, jediný rozdíl mezi nimi je zvolený přístup, který k jejich uspokojení využijeme. Americký psycholog Abraham Harold

³⁵ Viz §687 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Maslow v roce 1943 definoval tzv. Maslowovu pyramidu. Ta určuje pět základních potřeb každého člověka, které jsou děleny následovně:

- základní tělesné a fyziologické potřeby,
- potřeba bezpečí a jistoty,
- potřeba lásky a sounáležitosti,
- potřeba uznání,
- potřeba seberealizace.

Výše uvedené potřeby se netýkají jen jedinců, ale i rodiny, která by z nich měla vycházet. Každý z manželů má tedy povinnost přispívat na potřeby celé domácnosti, aby nedošlo k její nefunkčnosti, a to s ohledem na finanční příjem a majetková poměry. Životní úroveň všech členů by měla být srovnatelná.³⁶

„Potřeby života rodiny a rodinné domácnosti je třeba vyložit jako společné potřeby manželů, potřeby dětí, ke kterým mají manželé či jeden z nich vyživovací povinnost, a také osobní potřeby každého z manželů.“³⁷

4.3. Vzájemné zastupování manželů

Další pravomocí manželství, kterou v bakalářské práci stručně shrneme je vzájemné zastupování manželů. To stanovuje §696 nového občanského zákoníku, který uplatňuje možnost zastoupit druhého manžela tehdy, jedná-li se o záležitost běžnou. V tomto případě není potřeba sepsání plné moci.³⁸ Mezi běžné záležitosti si lze představit úhradu výdajů v domácnosti, obstarávání osobních potřeb rodiny, obstarávání oprav v domácnosti, atd.

V případě, kdy dojde k nesvéprávnosti druhého manžela, nemůže za něho manžel jednat. Zákon předpokládá, že k zastoupení lze dojít jen tehdy, pokud je manžel schopen

³⁶ Viz § 690, odst. 2. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ HRUŠÁKOVÁ, M. KRÁLÍČKOVÁ, Z. WESTPHALOVÁ, L. *Občanský zákoník: komentář. II, Rodinné právo (§655-975)*. V Praze: C.H. Beck, 2014. s 93.

³⁸ Viz § 696, odst. 2. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

jednání. Vzájemné zastupování nepřichází v úvahu ani tehdy pokud manželé nesdílí společnou domácnost. Jak již bylo výše zmíněno manžela nelze zastupovat ani v záležitostech nikoliv běžných.³⁹

4.4. Obvyklé vybavení rodinné domácnosti

K zrodu rodinné domácnosti dochází v den, kdy se snoubenci rozhodnou vstoupit do svazku manželského, ale to jen za podmínky, že manželé před svatbou sdíleli společnou domácnost. Musíme brát v úvahu fakt, že ne všichni partneři žijí pospolu. Pokud tedy před či během svatby nesdílí společnou domácnost, vznik rodinné domácnosti je vyloučen. V tomto případě je její začátek psán ke dni sestěhování manželů.

Nový občanský zákoník definuje obvyklé vybavení rodinné domácnosti jako „soubor movitých věcí, které slouží běžně nezbytným životním potřebám rodiny a jejích členů; přitom není rozhodné, zda jednotlivé věci náleží oběma manželům nebo jen jednomu z nich.“⁴⁰

Zákon přesně nedefinuje obsah obvyklého vybavení rodinné domácnosti. Lze si ho tedy odvodit ve spojitosti se základními životními potřebami člověka. Dle Jiřího Švestky je vybavení obvyklé domácnosti tvořeno „věcmi, které jsou nepostradatelné pro základní fungování rodiny, jako věci potřebné k hygieně, spánku a stravování členů rodiny, ale i tím, co je spojeno s rodinnými příslušníky jako kulturními a společenskými bytostmi.“⁴¹

Dalším podstatným bodem, který určuje platnost rodinné domácnosti je její složení. Ta musí být tvořena alespoň dvěma členy, v tomto případě se jedná o manželé. Následně nezáleží, zda bydlení sdílí s dětmi, rodiči či například se spolubydlícími. K existenci rodinné domácnosti není dostatečné jen stejné trvalé bydliště, ale také soužití

³⁹ Právní rádce, Copyright © 1996-2022 Economia, a.s., Hospodářské noviny HN.cz ISSN 1213-7693.

Dostupné z: <https://pravnicaradce.ekonom.cz/c1-29296810-zastupovani-manzela>

⁴⁰ Viz § 698, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ ŠVESTKA, J. et al. *Občanský zákoník, Komentáře, Svazek II*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. str. 87.

na fyzické a emocionální úrovni, které má trvalý charakter. Manželé mají též povinnost společně hospodařit.⁴²

Zánik rodinné domácnosti má více příčin. Jednou z nejčastějších je ukončení manželství. Dále sem spadá dohoda manželů o odděleném bydlení či opuštění trvalé domácnosti jedním z nich. „Opustí-li manžel rodinnou domácnost v úmyslu učinit tak trvale a odmítá se vrátit, může žádat, aby mu manžel vydal to, co patří k obvyklému vybavení rodinné domácnosti a náleží výhradně jemu. Co náleží manželům společně, si manželé rozdělí rovným dílem, ledaže to povaha věci vylučuje; v takovém případě se použijí obecná ustanovení tohoto zákona o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví.“⁴³

4.5. Rodinný podnik

Rodinný podnik nebo též rodinný závod je v novém občanském zákoníku stanoven v §700 - §707. V této části je definován pojem sám o sobě, dále komu a za jakých podmínek je na rodinném podniku umožněno se podílet, jak nakládat se společným ziskem či následky při jeho zániku. V bakalářské práci zmiňované body podrobně rozebereme.

Definice rodinného podnikání dle nového občanského zákoníku

„Za rodinný se považuje závod, ve kterém společně pracují manželé nebo alespoň s jedním z manželů i jejich příbuzní až do třetího stupně nebo osoby s manželou sešvagřené až do druhého stupně a který je ve vlastnictví některé z těchto osob. Na ty z

⁴² Rodinná domácnost manželů a její ochrana | Právní prostor. Právní prostor | Informační web nejen pro právníky [online]. Copyright © 1999 [cit. 25.04.2022]. Dostupné z:

<https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/rodinna-domacnost-manzelu-a-jeji-ochrana>

⁴³ Viz § 699, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

nich, kteří trvale pracují pro rodinu nebo pro rodinný závod, se hledí jako na členy rodiny zúčastněné na provozu rodinného závodu.“⁴⁴

O rodinné podnikání se nejedná v případě, kdy:

- jsou společníky obchodního podnikání mimo rodiny též třetí osoby
- je jeho vlastníkem někdo jiný než člen rodiny, respektive jej vlastní právnická osoba.
- jsou práva a povinnosti mezi členy rodiny upraveny pracovní smlouvou, společenskou smlouvou, zakladatelským právním jednáním obchodní společnosti nebo smlouvou o tichém společenství.⁴⁵

Podíl na zisku v rodinném podnikání

Z výše zmiňované definice lze vyvodit fakt, že členové rodiny se společně podílejí i na zisku podniku. Dle §701 je jim tato pravomoc umožněna. Je zde přiložen velký důraz na druh práce, kterou člen rodiny vykonává. Pracovní náplň se v tomto směru stává hlavním bodem, který určuje výši vlivu daného člena rodiny na zisk.⁴⁶

„Rozhodnutí o použití zisku z rodinného podnikání nebo jeho přírůstků, jakož i rozhodnutí týkající se záležitosti mimo obvyklé hospodaření včetně změn základních zásad závodního provozu nebo jeho zastavení se přijímají většinou hlasů členů rodiny zúčastněných na provozu rodinného podniku. Je-li mezi nimi osoba, která není plně svéprávná, zastupuje ji při hlasování zákonný zástupce, pokud je nezletilá, jinak opatrovník.“⁴⁷

⁴⁴ Viz § 700, odst.1, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ 400 Bad Request. [online]. Dostupné z: <https://www.rodinnafirma.net/cz/aktuality/51-rodinny-zavod-co-si-pod-timto-pojmem-vlastne-predstavit>

⁴⁶ Viz § 701, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ Viz § 702, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Vliv rodinných vztahů na rodinné podnikání

Rodinné podnikání lze v některých rodinách vnímat jako dlouholetou tradici předávanou z generace na generaci. Členové rodiny jsou od mala vedeni k obchodování, který jejich předci s úsilím budovali a lze říct, že smysl života a kariéristické cíle jsou již předem stanoveny.

Pokud je v rodině více adeptů, kteří vedení podniku převezmou, může dojít k narušení vztahů i budoucnosti podniku. „Tato rivalita má negativní vliv na vedení rodinného závodu, ochromuje rozhodovací proces a v případě, že se vymkne kontrole, může dokonce dojít tak daleko, že rozloží celý podnik.“⁴⁸

Zánik účastenství na provozu rodinného podnikání

Posledním bodem, který si v kapitole týkající se rodinného podnikání uvedeme, jsou způsoby na jejichž základě dochází ke ztrátě podílu na závodu a následně i k jeho zániku.

K zániku na provozu rodinného podnikání dochází z důvodu zcizením účastenstvím. Členu rodiny účast zaniká i v případě, kdy dotyčný přestane vykonávat práci v rodinném podniku či práci pro rodinu. „Zaniklo-li účastenství na provozu rodinného závodu, lze platbu členu rodiny na provozu závodu dosud zúčastněnému rozložit do splátek, pokud to bude ujednáno nebo pokud to schválí soud. Není-li pro rozložení platby do splátek rozumný důvod, soud placení ve splátkách neschválí, popřípadě rozhodne o neplatnosti ujednání o splátkách.“⁴⁹

⁴⁸ KORÁB V., *Rodinné podnikání*, 2008, Computer Press (CP Books)

⁴⁹ Viz §706, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

4.6. Výživné mezi manžely a rozvedenými manžely

Uzavřením sňatku dochází k rovnosti mezi manžely. S ním je spojen i závazek týkající se dodržení manželských práv a povinností. Manželé mají také nárok na stejnou životní úroveň, a ta musí být zajištěna oběma stranami rovnocenně. Tím vzniká i vzájemná vyživovací povinnost. Tu stanovuje nový občanský zákoník, a to konkrétně §697.

Vyživovací povinnost lze vymezit jako povinnost hradit životní náklady či zabezpečovat osobní potřeby, a to nejenom k zabezpečení samotné výživy, ale i uspokojení dalších hmotných a kulturních potřeb mezi subjekty rodinně-právních vztahů.⁵⁰

Z toho lze vyvodit, že vyživovací povinnost mezi manžely vychází ze společenských funkcí rodiny. V tomto případě se jedná o funkci ekonomickou, kdy je kladen důraz na hospodaření manželů, kteří musí finance rozdělit tak, aby došlo k rovnému uspokojení základních potřeb. Finanční příjem obou manželů je rozdělen rovnoměrně bez ohledu na výši platu či mzdy.

„Nárok na výživné mezi manžely je osobním, nezczitelným a nepřevoditelným právem každého z manželů.“⁵¹ Výživné tedy nelze převést na jinou osobu či se této povinnosti vzdát. Výjimku se vztahuje jen na osobní dohodu mezi manžely.

V souhrnu tedy za základní pojmové znaky můžeme označit jednak fakt, že se jedná o majetkovou hodnotu s jasně vymezeným účelem, kterým je zabezpečení všech odůvodněných potřeb oprávněného, a jednak osobní rodinný vztah mezi oprávněným a povinným.⁵²

Důležité je také zmínit žití ve společné domácnosti. Jedná se o výdaje, na kterých se podílí oba manželé stejnou mírou. V dnešní době se ovšem častěji setkáváme s případy, kdy manželé žijí odděleně, a tudíž si každý své náklady na bydlení hradí sám.

⁵⁰ KOVÁŘOVÁ, D. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges. 2014, s. 29.

⁵¹ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, Str. 88

⁵² NOVÁ, H., TĚŽKÁ, O. *Vyživovací povinnost: praktická příručka s judikaturou a vzory*. 1995, str. 6.

Ani v tomhle směru se však nejedná o odpuštění podílet se na výživném. I když manželé nesdílí stejnou domácnost mají stále povinnost se vzájemně podporovat.

Vyživovací povinnost mezi manžely zaniká tentýž den jako manželství samotné. V případech, kdy je manželství zrušeno rozvodem dochází k samostatnosti obou stran. Zánik manželství ale může pro jednoho z bývalých manželů znamenat zásadní zásah do jeho finanční situace. Pro takové případy zákon upravuje výjimky.⁵³

Stav, kdy je žalující manžel neschopný se samostatně živit, musí mít svůj původ během manželství či v souvislosti s ním. U soudu je také nutno obhájit, že aktuální finanční stav souvisí s ukončením manželství. V této výjimečné situaci dochází ke stanovení nové vyživovací povinnosti, a to vyživovací povinnosti mezi rozvedenými manžely. Ta je upravena v §760 - §763 NOZ. Kromě těchto ustanovení se na výživné rozvedeného manžela, tak jak je tomu i u výživného mezi manžely vztahuje obecná ustanovení o výživném. V níž jsou stanoveny obecné úpravy pro všechny druhy vyživovací povinnosti.

Aby byla vyživovací povinnost uznána, musí být splněny zákonem stanovené podmínky. Soud vždy vezme v potaz, jak dlouho manželství trvalo či jak dlouho je rozvedeno. Při posuzování nároku na výživné, jeho výši či zamítnutí vyplácení výživného se zohledňuje také zda:

- a) si rozvedený manžel neopatřil přiměřené zaměstnání, přestože mu v tom nebránila závažná překážka,
- b) si rozvedený manžel mohl výživu zajistit řádným hospodařením s vlastním majetkem,
- c) se rozvedený manžel podílel za trvání manželství na péči o rodinnou domácnost,
- d) se rozvedený manžel nedopustil vůči bývalému manželu nebo osobě mu blízké činu povahy trestného činu, nebo

⁵³ HRUŠÁKOVÁ, M. Komentář k § 760. In. Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář 1., 2014, str. 465

e) je dán jiný obdobně závažný důvod.⁵⁴

Během manželství má výživné za úkol zajistit stejnou životní úroveň obou manželům. Zánikem manželství dochází i k zrušení majetkových vztahů, a proto je zákonem přiznána jen „přiměřená“ výživa. Výjimku představuje tzv. sankční výživné. „Sankční výživné přichází v úvahu tehdy, když manžel rozvrat manželství převážně nezapříčinil nebo s rozvodem nesouhlasil a současně mu rozvodem byla způsobena závažná újma.“⁵⁵

Právo rozvedeného manžela na výživné zanikne, uzavře-li oprávněný rozvedený manžel nové manželství, nebo vstoupí-li do registrovaného partnerství.⁵⁶ Dále vyživovací povinnost zaniká smrtí povinného rozvedeného manžela.

⁵⁴ Viz §706, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. Výživné. Praha: Leges, 2017, str. 100

⁵⁶ Viz §763, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

5. Manželské majetkové právo

Majetek je obsáhlou součástí manželství, a to nejen během soužití manželů. Jeho podstata se objevuje již před vstupem do manželství, a je velkým tématem i po jeho zániku. „Manželské majetkové právo je soubor právních norem, které upravují povinnosti a práva manželů týkající se – v současné době – většiny toho, co má majetkovou povahu, a přitom je manželům společné.“⁵⁷

Majetkové právo s sebou nese i mnoho povinností, a proto je jeho právní úprava zakotvena též ve 4. oddílu nového občanského zákoníku. Jelikož je v porovnání s ostatními a výše zmiňovanými právy široce obsáhlé, je mu věnován samostatný oddíl, respektive oddíl 2.

5.1. Zákonný režim a společné jmění manželů

Zákonný režim je jedním z režimů, který upravuje obsah, rozsah a správu společného jmění. Spadá pod něj vše, co bylo během manželství oběma manžely nabyto. V §709 odst. 1 jsou upraveny výjimky, na které se zákonný režim nevztahuje, a které nejsou součástí společného jmění manželů. O společné jmění se nejedná v případě hodnot, co:

- a) slouží osobní potřebě jednoho z manželů,
- b) nabyt darem, děděním nebo odkazem jen jeden z manželů, ledaže dárce při darování nebo zůstavitel v pořízení pro případ smrti projevil jiný úmysl,
- c) nabyt jeden z manželů jako náhradu nemajetkové újmy na svých přirozených právech,

⁵⁷ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, ZUKLÍNOVÁ, Michaela, FIALA, Josef a kol. Občanské právo hmotné 2. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2016, str. 50

- d) nabyl jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví,
- e) nabyl jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku.⁵⁸

Do společného jmění manželů spadá i podíl jednoho z manželů v obchodní společnosti či družstvu, ale pouze v případě, dojde-li k nabytí během manželství. „Pokud jeden z manželů nabyl podíl způsobem zakládajícím podle odstavce 1 jeho výlučné vlastnictví. Nabytí podílu nezakládá účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev.“⁵⁹

Společné jmění se týká i pohledávek obou manželů. Spadají zde dluhy, které vznikly před vstupem do manželství tak i ty, ke kterým došlo během něj. V novém občanském zákoníku jsou stanoveny výjimky, do kterých spadá majetek, jehož vlastníkem je pouze jeden z manželů. V tomto případě se může jednat o majetek, který byl zděděn. Pokud se tedy dojde k zadlužení jednoho z manželů, exekutor nebude mít pravomoc zabavit zděděný majetek druhého manžela, jelikož nebude podléhat společnému jmění. Nesplacené dluhy, se nebudou týkat ani majetku, který převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, a to v případě, kdy se nejednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny. „Pohledávky z výhradního majetku jen jednoho z manželů, které se mají stát součástí společného jmění, se součástí společného jmění stávají dnem splatnosti.“⁶⁰

Jelikož vůči sobě mají manželé vyživovací povinnost, odvíjí se od ní i společné hospodaření s finančními výdělky. Částky platů či mzdy se tedy také stávají součástí společného jmění manželů a oba manželé mají právo na to s financemi nakládat tentýž způsobem.

⁵⁸ Viz §709, odst. 1, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ Viz §709, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ Viz §711, odst. 1, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

5.2. Správa v zákonném režimu

Ve správě společného jmění manželů se opět aplikuje princip rovnosti, to znamená, že práva a povinnosti spojené s ním jsou mezi manžely vykonány společně a solidárně.

Chce-li jeden z manželů využít k podnikání či při nabývání v družstvu a obchodních společnostech majetek, který spadá pod společné jmění, je zde nutný souhlas druhého z manželů o jeho užívání.⁶¹ „Odmítá-li manžel dát souhlas bez vážného důvodu a v rozporu se zájmem manželů, rodiny nebo rodinné domácnosti, či není-li schopen vůli projevit, může druhý manžel navrhnout, aby souhlas manžela nahradil soud.“⁶² V případě, kdy manžel či manželka jedná bez souhlasu druhého v situaci, kdy jej bylo zapotřebí, má druhý z manželů možnost odvolat se na neplatnost takového jednání.

5.3. Smluvený režim společného jmění

Ujednáním manželů či snoubenců je možné si sjednat tzv. smluvený režim, pro který je charakteristická odlišnost od režimu zákonného. Základem je vytvoření smlouvy, která má formu veřejné listiny. Obsah se týká jakékoliv věci, která není zákonem zakázána. „Ve smlouvě si kontrahenti ujednají své budoucí povinnosti a svá budoucí práva, totiž ujednají si určitý majetkový režim. Manželé, kteří smlouvu kontrahují, upraví si také to, jak naloží s již existujícím společným jměním popř. jeho součástmi.“⁶³

Smluvený režim dle §717 odst. 1 nového občanského zákoníku spočívá v:

- a) režimu oddělených jmění,
- b) režimu vyhrazujícím vznik společného jmění ke dni zániku manželství,

⁶¹ ŠMÍD, Ondřej, ŠÍNOVÁ, Renáta. *Manželství. 1. vyd.* Praha: Leges, 2014, str. 160

⁶² Viz §714, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., ZUKLÍNOVÁ, M., FIALA, J., a kol. *Občanské právo hmotné 2.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2016, str. 54-55.

c) v režimu rozšíření nebo zúžení rozsahu společného jmění v zákonném režimu.⁶⁴

„Stejně jako lze smlouvou změnit zákonný režim, lze smlouvou manželů změnit i smluvený režim.“⁶⁵

Změna může nastat rozhodnutím soudu či vzájemnou dohodou manželů. Nelze ji však pozměnit v případě:

- Je-li zasaženo vybavení obvyklého rodinné domácnosti, ledaže jeden z manželů opustil trvale domácnost a odmítá se vrátit.
- Kdy by vyloučila změna smlouvy svými důsledky schopnost manžela zabezpečovat rodinu.
- Dotýká-li se obsah nebo účel smlouvy práv třetí osoby, ledaže by se smlouvou souhlasila; tato smlouva uzavřená bez souhlasu třetí osoby nemá vůči ní právní účinky.

Z toho lze vyvodit fakt, že zákonná úprava poskytuje ochranu majetku manželů i v životních situacích, která s sebou nesou značná rizika. Například se může jednat o podnikatelské aktivity jednoho z manželů, které neúspěchem ohrozí celé společné jmění. S ním je v podnikání často spojen i nedostatek financí a neschopnost půjčku řádně splácet, což vede až k samotnému zadlužení. Výhoda zde vzniká na straně manžela, který se nesplácení dluhů nedočinil. Pokud je na základě této úpravy samostatným vlastníkem majetku s vyšší finanční hodnotou (např. domu), nehrozí mu jeho zabavení soudní exekucí.

5.4. Režim založený rozhodnutím soudu

Soud má pravomoc upravit režim společného jmění manželů, a to na základě žádosti jednoho z manželů, která má závažné důvody. Závažné důvody vymezuje ust. §

⁶⁴ Viz §717, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ ŠVETSKA, J., DVOŘÁK, J., ZUKLÍNOVÁ, M., FIALOA, J., a kol. Občanské právo hmotné 2. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2016, str. 55

724 odst. 2 nového občanského zákoníku. „Závažným důvodem je vždy skutečnost, že manželův věřitel požaduje zajištění své pohledávky v rozsahu přesahujícím hodnotu toho, co náleží výhradně tomuto manželu, že manžela lze považovat za marnotratného, jakož i to, že manžel soustavně nebo opakovaně podstupuje nepřiměřená rizika. Jako závažný důvod může být shledáno také to, že manžel začal podnikat nebo že se stal neomezeně ručícím společníkem právnické osoby.“⁶⁶

Aby k rozhodnutí soudu mohlo dojít, musí být na základě právní úpravy splněny určité podmínky, a to:

- existenci manželství,
- existenci společného jmění manželů,
- neuzavření smlouvy o správě společného jmění před uzavřením sňatku a manželé nadále nejsou schopni takovou smlouvu uzavřít.⁶⁷

Soud může společné jmění po jeho zrušení následně i obnovit. Je tomu tak v případech, kdy pominou důvody zrušení společného jmění. „To platí i v případě, že manžel navrhne, aby společné jmění, jehož rozsah byl zúžen, bylo rozšířeno do zákonného rozsahu.“⁶⁸

5.5. Vypořádání společného jmění manželů

Dochází-li k zániku manželství, jeho zrušením či zúžením rozsahu, je nutné společné jmění vypořádat. Jeho likvidace se dotýká i vypořádání všech společných majetkových práv a povinností manželů.⁶⁹

⁶⁶ Viz §724, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁷ Správa majetku ve společném jmění manželů v režii | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírnka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/sprava-majetku-ve-spolecnem-jmeni-manzelu-v-rezimu-zalozenem-rozhodnutim-soudu-dle-ustanoveni-728-zakona-c-892012-sb-oz-v-platnem-zneni-108175.html>

⁶⁸ Viz §726, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ Viz §736, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Dle zákona SJM lze vypořádat třemi způsoby:

- Společnou dohodou
- Rozhodnutím soudu
- Uplatnění zákonné domněnky

Vypořádání společného jmění dohodou

Manželé se svobodnou vůlí na základě dohody rozhodnou, jakým způsobem bude společné jmění rozděleno. „Dohoda o vypořádání má vždy účinky ke dni, kdy společné jmění bylo zúženo, zrušeno nebo zaniklo, bez ohledu na to, zda dohoda byla uzavřena před anebo po zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění.“ Výjimka je zákonem stanovena tehdy, je-li vypořádán předmětem, u kterého je potřeba zápis do veřejného seznamu. Právní účinky dohody jsou nabyty ke dni zápisu do veřejného seznamu.⁷⁰

Písemná forma dohody o vypořádání společného jmění manželů je nutná jen v případě, je-li předmětem vypořádání věc, u které je potřeba sepsání smlouvy o převodu vlastnického práva. Nevyžaduje-li dohoda o vypořádání písemnou formu, lze druhého manžela zažádat o potvrzení týkajícího se vypořádání majetku.⁷¹

Vypořádání společného jmění manželů na základě rozhodnutí soudu

Zda nejsou manželé schopni vypořádání společného jmění řešit dohodou, obrací se na výkon soudu. Příslušným k řízení o vypořádání rozhodnutím soudu je okresní soud. Zahájení soudního řízení vzniká na základě podání žádosti o vypořádání majetku, na což mají oba bývalí manželé rovné právo. Soud následně stanovuje obsah společného jmění, kdy je během řízení nutná aktivní spolupráce s oběma stranami, které prokazují na jeho

⁷⁰ Viz §738, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ HRUŠÁKOVÁ, M. KRÁLÍČKOVÁ, Z. WESTPHALOVÁ, L. *Občanský zákoník: komentář. II, Rodinné právo* (§ 655-975). V Praze: C.H. Beck, 2014. str. 74

obsah. Během rozhodování o vypořádání se soud řídí §742, který uvádí následující pravidla:

- a) podíly obou manželů na vypořádávaném jmění jsou stejné,
- b) každý z manželů nahradí to, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho výhradní majetek,
- c) každý z manželů má právo žádat, aby mu bylo nahrazeno, co ze svého výhradního majetku vynaložil na společný majetek,
- d) přihlédne se k potřebám nezaopatřených dětí,
- e) přihlédne se k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu, zejména jak pečoval o děti a o rodinnou domácnost,
- f) přihlédne se k tomu, jak se každý z manželů zasloužil o nabytí a udržení majetkových hodnot náležejících do společného jmění.⁷²

Soud během vypořádání přihlíží i na další okolnosti, které mohou rozhodnutí značně ovlivnit. Nejčastěji se jedná o to, zda se jeden z manželů dopustil domácího násilí, užíval návykové látky, opustil rodinu či byl během manželství nevěrný. Na základě těchto skutečností lze rozhodnout o disparitě podílů, což znamená, že podíly obou manželů si nemusí být rovné. Lze z toho vyvodit fakt, že pravidlo rovnosti nemusí být uplatněno ve všech případech.⁷³

Vypořádání společného jmění manželů domněnkou

Pokud manželé v časovém intervalu do 3 let od zúžení, zrušení či zániku společného jmění nebyli schopni sami majetek vypořádat formou dohody ani rozhodnutím soudu, nastupuje k uplatnění tzv. právní domněnka. To znamená, že o tom, jak bude majetek rozdělen, rozhoduje soud, při němž plátí, že:

⁷² Viz §724, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ Disparita podílů při vypořádání společného jmění | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ [cit. 25.04.2022]. Dostupné z:

- a) hmotné věci movité jsou ve vlastnictví toho z nich, který je pro potřebu svou, své rodiny nebo rodinné domácnosti výlučně jako vlastník užívá,
- b) ostatní hmotné věci movité a věci nemovité jsou v podílovém spoluvlastnictví obou; jejich podíly jsou stejné,
- c) ostatní majetková práva, pohledávky a dluhy náležejí společně oběma; jejich podíly jsou stejné.⁷⁴

Ne, ve všech případech je vypořádání majetku touto cestou dvakrát přínosné. U mnoho pohledávek, které se vážou jen jednoho z manželů zůstane mezi ex manžely v tomto případě spojení. Tato situace se dá dále řešit zrušením a vypořádáním spoluvlastnictví. ⁷⁵ Odborníci z praxe však nadále doporučují, vypořádat majetek společnou dohodou.

<https://www.epravo.cz/top/clanky/disparita-podilu-pri-vyporadani-spolecneho-jmeni-manzelu-zakladni-principy-uplatneni-dle-rozhodovaci-praxe-soudu-113300.html>

⁷⁴ Viz §741, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁵ Srovnání právní úpravy manželství a nesezdaného soužití – IV. díl, majetkové vypořádání | Právní prostor. Právní prostor | Informační web nejen pro právníky [online]. Copyright © 1999 [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/srovnani-pravni-upravy-manzelstvi-a-nesezdaneho-souziti-iv-dil-majetkove-vyporadani>

6. Zánik manželství

Z právního hlediska se budeme řídit předpisem nového občanského zákoníku, který stanovuje nejen náležitosti vzniku manželství, ale také jeho zániku. „Manželství lze skončit jen z důvodů stanovených zákonem“⁷⁶ a to:

- rozvodem,
- prohlášením manžela za mrtvého,
- na základě manžela smrti,
- změnou pohlaví.

6.1. Rozvod manželství

Jak již bylo v bakalářské práci zmíněno, manželství je svazek, ke kterému se partneři zaslubují obětovat celý život. V dnešní době tento slib dokáže dodržet jen malé procento manželů a velká část z nich se následně vydá na cestu rozvodu. Ten je v novém občanském zákoníku stanoven v oddílu 2 – rozvod manželství, který je spjat s § 755 - § 758.

„Manželství může být rozvedeno, je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho obnovení.“⁷⁷

Z hlediska demografického vývoje zaměřeným na uzavření manželství v České republice se dozvíme, že lidé v dnešní době uzavírají sňatky o polovinu méně než v minulých desetiletích. I přes to dochází k tomu, že nově uzavřené sňatky jsou jen o 50% vyšší než čísla rozvodovosti dnešní doby.⁷⁸

⁷⁶ Viz §754, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ Viz §755, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁸ Český statistický úřad, rozvodovost v českých zemích. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/snatky-a-rozvod>

Podání žádosti o rozvod

Žádost o rozvod manželé podávají samostatně či společně. Žádostí i samotným rozvodem se následně v ČR zabývá soud okresní nebo obvodní. Z pravidla se jedná o ten soud, v jehož obvodu mají či měli oba manželé společné a trvalé bydliště. Pokud manželé společné bydliště neměli, obvod se vztahuje na bydliště jednoho z nich.⁷⁹

K návrhu musí být podložena kopie, která potvrzuje vznik manželství, tedy oddací list. V žalobě o rozvodu musí být dále uvedena adresa samotného soudu, následně adresa manželů s jejich jménem a rodným číslem. Pokud manželé založili rodinu, nesmí chybět údaje rodného listu společného nezletilého dítěte a soudně schválený návrh porozvodové péče o dítě. V poslední řadě v žádosti nesmí chybět i návrh o vypořádání společného majetku.⁸⁰

Délka samotného rozvodu následně závisí na tom, jakého druhu rozvodu se týká. Pokud se jedná o rozvod sporný, s nímž jeden z manželů nesouhlasí, musí být zjištěny příčiny rozvodu, které celý proces značně prodlouží.

„Manželství rozvodem zaniká se všemi svými důsledky v okamžiku, kdy rozsudek soudu, kterým je manželství rozváděno, nabude první moci.“⁸¹

Rozvod se zjišťováním příčin rozvratu manželství

Než k samotnému procesu rozvodu dojde, musí být předloženy základní příčiny toho, proč chce být manželství ukončeno. Jedním z mnoha důvodů k ukončení manželství je nesplňování manželských povinností. „Za situace, kdy se manželé nemohou z

⁷⁹ Portál justice. [online]. Copyright ©2017 Ministerstvo spravedlnosti České republiky [cit. 20.04.2022]. Dostupné z: <https://justice.cz/chci-se-rozvest>

⁸⁰ Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 20.04.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/jmena-a-prijmeni-prijmeni-po-rozvodu-manzelstvi.aspx>

⁸¹ ŠMÍD O., ŠÍNOVÁ R. a kolektiv: *Rozvod manželství*. Praha: Leges, 2013, str. 40.

nejrůznějších důvodů rozvést smluveným rozvodem, je nejčastěji uváděnou příčinou rozvratu neshoda zájmů a povah, případně nevěra“.⁸²

Rozvod bez zjišťování příčiny rozvratu

Jedná se o ukončení manželství, s nímž souhlasí oba manželé. Soud má tu povinnost zjistit, zda tvrzení je pravdivé. Nadále jej rozvede bez toho, aniž by zjišťoval příčiny rozvratu manželství.

„Dojde-li k závěru, že shodné tvrzení manželů, pokud se jedná o rozvrat manželství a o záměr dosáhnout rozvodu, je pravdivé a pokud:

- a) ke dni zahájení řízení o rozvod trvalo manželství nejméně jeden rok a manželé spolu déle, než šest měsíců nežijí,
- b) manželé, kteří jsou rodiči nezletilého dítěte, které nenabylo plné svéprávnosti, se dohodli na úpravě poměrů tohoto dítěte pro dobu po rozvodu a soud jejich dohodu schválil,
- c) manželé se dohodli na úpravě svých majetkových poměrů, svého bydlení, a popřípadě výživného pro dobu po tomto rozvodu.“⁸³

Překážky rozvodu manželství

I přes to, že manželé mají právo využít služeb soudu a nechat se rozvést. Může se i přes splnění všech náležitostí stanovených zákonem stát, že soud jej nerozvede. Rozvod nemusí být uskutečněn z dvou důvodů. První je spojen ke vztahu k nezletilému dítěti a jeho ochraně.

⁸² HRUŠKOVÁ M., KRÁLÍČKOVÁ Z., WESTPHALOVÁ L. a kolektiv: *Rodinné právo 1. vydání*. Praha: C. H. beck 2015, str. 88.

⁸³ Viz §757, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

„Mají-li manželé nezletilé dítě, které není plně svéprávné, soud manželství nerozvede, dokud nerozhodne o poměrech dítěte v době po rozvodu manželů.“⁸⁴

Druhým důvodem je ochrana manžela, který dává jasný nesouhlas k vykonání rozvodového procesu. V tomto případě se jedná o manžela: „který se na rozvratu porušením manželských povinností převážně nepodílel a kterému by byla rozvodem způsobena zvláště závažná újma s tím, že mimořádné okolnosti svědčí ve prospěch zachování manželství, ledaže manželé spolu již nežijí alespoň po dobu tří let.“⁸⁵ Pokud jeden z manželů splňuje tyto podmínky, i přes to, že mezi manžely byla prokázána existence rozvratu, soud by jej neměl rozvést.

6.2. Zánik manželství smrtí, prohlášení manžela za mrtvého

Smrt, jedná se o konečnou fázi koloběhu života. Z medicínského pohledu lze říct, že během umírání dochází k postupnému selhávání všech životních funkcí, jejímž závěrem je úmrtí. „Smrt tedy nastává, když ustanou údery srdce a dýchání. U člověka se situace s určením smrti nepříjemně komplikuje. Problém je, že se tady už nezabýváme pouze biologickým stavem, ale přidávají se hlediska medicínská, právní, etická, historická a mnohá další.“⁸⁶

Pro blízké umírajícího je to událost bolestná a však životu přirozená. V současné době se s tímto tématem setkáváme čím dál častěji, přesto se mezi námi najedou i jedinci, pro které je zmiňované téma tabu. Je to nicméně jev, který se zde vyskytuje stejně dlouho jako narození a život samotný.

„Manželství zaniká smrtí nebo prohlášením jednoho manžela za mrtvého. Byl-li manžel prohlášen za mrtvého, manželství zaniká dnem, kdy rozhodnutí o tom nabude právní moci.“⁸⁷

⁸⁴ Viz §755, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁵ Viz §755, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁶ BALÁŽ, V., KOLÁŘ, F., LIŠKOVÁ, J., PLUHAŘOVÁ, A., SYNEK, P. Smrt jako součást života. Praha: 2008. ISBN 978-80-867884-64-9, str. 8.

⁸⁷ Viz §22, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Pokud je jeden z manželů dlouhodobě nezvěstný, je potřeba si připustit fakt, že mohlo dojít i k jeho smrti. Pro tyto případy je charakteristické to, že smrt nelze jiným způsobem prokázat. Není zde provedeno ohledání mrtvého lékařem, s čímž souvisí i nevystavení listu o prohlídce zemřelého.

„Člověka, který byl prohlášen za nezvěstného, lze prohlásit za mrtvého nejdříve po uplynutí pěti let počítaných od konce roku, v němž došlo k prohlášení za nezvěstného. Nelze to však učinit, objeví-li se v průběhu této doby zpráva, z níž lze soudit, že nezvěstný je dosud naživu.“⁸⁸

V případě, že soud prohlásil jednoho z manželů za mrtvého, nevylučuje to důkaz toho, že k jeho smrti opravdu došlo. Pokud nastane situace, kdy bude toto prohlášení zrušeno, nedojde už k obnově manželství.

6.3. Zánik manželství změnou pohlaví

Změna pohlaví, je náročný proces, při kterém dochází pomocí chirurgického zákroku, k operaci sexuálních partií. V ČR zmiňovaný zákrok lze provést jen u pacientů, kteří nevstoupili do manželství či do obdobného svazku. Ukončení manželství se z tohoto důvodu týká především těch jedinců, kteří zákrok podstoupili v zahraničí.

„O povinnostech a právech muže a ženy, jejichž manželství zaniklo, ke společnému dítěti a o jejich majetkových povinnostech a právech v době po zániku manželství platí obdobně ustanovení o povinnostech a právech rozvedených manželů ke společnému dítěti a o jejich majetkových povinnostech a právech v době po rozvodu. Ohledně péče o společné dítě rozhodne soud, a to i bez návrhu.“⁸⁹

Podle nového občanského zákoníku chirurgický zákrok vede ke dvěma důsledkům, a sice k přeměně pohlavních orgánů a znemožnění reprodukční funkce.

⁸⁸ Viz §73, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁹ Viz §29, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

7. Vztah manželství a homosexuality

7.1. Definice homosexuality

Homosexualita charakterizuje sexuální orientaci jedince. Tento pojem je možné definovat vícero způsoby, jehož hlavní příčinou je individuální vnímání. I přes to, že jsou témata homosexuality v dnešní době na pořadu dne, nacházejí se ve společnosti i jedinci, pro které je zmiňované téma tabu. V některých případech se na homosexualitu nahlíží také jako na zvrácenost či dokonce nemoc, která je potřeba léčit.

„Výraz homosexualita užil poprvé Benkert roku 1869 pro lásku muže či ženy k osobě stejného pohlaví, čímž mínil nejen citový vztah, ale i schopnost sexuálně reagovat na objekt stejného pohlaví, být jím vzrušen, s tendencí uskutečnit s ním pohlavní styk.“⁹⁰

Homosexualita vyjadřuje nejen sexuální orientaci, ale i sexuální chování, je tedy potřeba jej rozlišit. „Ne každé homosexuální chování je motivováno odlišnou sexuální orientací. Platí to například o náhradních homosexuálních stycích vězňů. Rovněž homosexuální prostituci často provozují muži a ženy, kteří sami jsou orientováni heterosexuálně.“⁹¹

7.2. Postoj českých občanů k homosexualitě ve 21. století

V této kapitole bakalářské práce se budeme zabývat vztahem českých občanů k homosexualitě a jejich právům. Vycházíme zde především ze statického průzkumu z roku 2018, který byl proveden výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (dále CVVM) se otázalo českých občanů na jejich pocity, vůči homosexuální komunitě. Skoro polovina (46%) dotazovaných občanů je přesvědčena o tom, že homosexualita nezpůsobuje potíže v soužití s ostatními občany daného města či země. Polovina respondentů dále podporuje uzavření sňatku u

⁹⁰ BRZEK, Antonín. Třetí pohlaví?. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4., str.19

⁹¹ ZVĚŘINA, Jaroslav. Lékařská sexuologie. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2049-7. str. 120.

homosexuálních mužů a žen. Nejvyšší podpora je však směřována k právu uzavírat registrované partnerství v LGBT komunitě. To je stanoveno zákonem č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. Právo podpořilo 74% dotazovaných českých občanů. CVVM uvádí, že práva homosexuálů častěji podporují mladí lidé ve věkovém rozmezí 15- 29 let.⁹² Postoj současné české populace je tedy ovlivněn i způsobem žití a danou politickou situací.

7.4. Manželství homosexuálních partnerů v EU

ČR se stala členem EU 1. května 2004. Jedním z mnoha cílů EU je podpora sociální solidarity. Tu soudní dvůr EU projevil v roce 2021 rozsudkem, který podpořil stejnopohlavní páry. Podpora EU ke vstupu do manželství pro homosexuální páry není však dostačující. Z uzavření občanského sňatku pro občany členských států sice vyplývá právní postavení, které se uznává ve všech zemích EU, ale to není vázáno na práva a povinnosti manželství. Ty si stanovují jednotlivé země samostatně, a v tomto případě se jedná i o rozhodnutí, kdo lze vstoupit do svazku manželského.⁹³

Prvním státem, který umožnil sňatky homosexuálních párů se stalo v roce 2001 Nizozemsko. Dnes se k němu přidala již většina států západní Evropy, mezi ně patří například Norsko, Švédsko, Španělsko Portugalsko či Francie.

Spousta členských států EU podporuje soužití homosexuálních mužů a žen jiným způsobem, a to umožněním vstupu do registrovaného partnerství. Musíme však vzít v potaz fakt, že registrované partnerství a manželství neposkytuje stejná práva a povinnosti, a tudíž je tato forma soužití pro většinu členů LGBT komunity nedostačující.

Státy, které manželství mezi homosexuálními partnery zakazují, mohou být obviněny za diskriminaci této menšiny. Dle základní listiny lidských práv a svobod je zakázáno

⁹² Centrum pro výzkum veřejného mínění, [online]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4650/f9/ov180614.pdf

⁹³Občanské sňatky uzavřené v EU: vnitrostátní a přeshraniční předpisy - Your Europe. 301 Moved Permanently [online]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/citizens/family/couple/marriage/index_cs.htm

aplikovat „jakoukoli diskriminaci založenou zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.“⁹⁴

7.5. Zákon o registrované partnerství v ČR

Registrované partnerství dle zákona č. 15/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, je umožněno uzavřít jen osobám stejného pohlaví. „Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství.“⁹⁵ Prohlášení probíhá před matrikářem.

Do registrovaného partnerství nesmí vstoupit osoby:

- navzájem příbuzné
- mladší osmnácti let
- které jsou trvale součástí jiné formy partnerského soužití
- v tomto směru plně nesvéprávné⁹⁶

„Podmínkou vstupu do partnerství je, aby alespoň jedna z osob vstupujících do partnerství byla státním občanem České republiky.“⁹⁷

⁹⁴ Úplné znění Ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky: Úplné znění Usnesení České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky : některé další související právní předpisy, Článek 21 - Zákaz diskriminace

⁹⁵ Viz §2, Zákon č. 115/2006 Sb. Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

⁹⁶ Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 20.04.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>

⁹⁷ Viz §4, Zákon č. 115/2006 Sb. Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

7.6. Rozdíl mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím

Vstupem do registrovaného partnerství nevznikají mezi partnery stejná práva a povinnosti, jako u uzavření manželství. Práva, u kterých rozdílnost vzniká či nikoliv v bakalářské práci následně uvedeme.

Vyživovací povinnost mezi partnery

Tak jako je tomu i u manželství, vyživovací povinnost se týká i partnerů, kteří vstoupí do registrovaného partnerství. Vyživovací povinnost je konkrétně upravena §10. Ten v zákoně spadá pod HLAVU IV., která uvádí “povinnosti a práva partnerů”.

Podmínky i finanční hodnota výživného je stanovena tentýž způsobem, jako u manželství. Podstatou této povinnosti je, aby hmotná i kulturní úroveň obou partnerů byla zásadně stejná. „Pokud bylo partnerské soužití zrušeno, může bývalý partner, který není schopen se sám živit, žádat od bývalého partnera, aby mu přispíval na přiměřenou výživu podle svých schopností, možností a majetkových poměrů. Nedohodnou-li se, rozhodne soud o výživném na návrh některého z nich.“⁹⁸

Dojde-li k úmrtí povinného partnera, zaniká i jeho vyživovací povinnost. Druhým důvodem, kdy je vyživovací povinnost neplatná je v den, kdy bývalý partner uzavře manželství či vstoupí do registrovaného partnerství.

⁹⁸ Viz §10, Zákon č. 115/2006 Sb. Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

Společné jmění

Pokud se manželé nerozhodnou sepsat předmanželskou smlouvu, automaticky při uzavření sňatku dochází i ke společnému jmění. To znamená, že manželé až na zákonem vyjmenované výjimky nabývají všechen majetek společně.⁹⁹

U vstupu do registrovaného partnerství ke vzniku společnému jmění nedochází. Majetek je tedy stále v individuálním vlastnictvím jednoho z partnerů. Tentýž pravidlo se týká i společného nájmu. Jediným způsobem, jak společně majetek nabýt, je účastněním se na podílovém spoluvlastnictví.

Dědictví a vdovský důchod

Povinnosti jsou v této oblasti pro manželé i registrované partnery shodné. Pokud jeden z registrovaných partnerů zemře, jeho jmění ze zákona náleží pozůstalému partnerovi. Není zde potřeba sepsovat závěť, jelikož je partner první na seznamu dědiců.

Pokud měl zemřelý partner děti, které též spadají do první skupiny dědiců, majetek se mezi ně dělí rovným dílem. Stejně jako je tomu v manželství, nelze majetek dědit samostatně. Jestli, že byl partner bezdětný, část majetku náleží nejbližší rodině. Celé dědictví je partnerovy odkázáno jen v případě, kdy ve výše zmiňované skupině další dědic není či dědictví bylo rodinnou nebo dětmi odmítnuto.¹⁰⁰

Se smrtí je v tomto směru spjat i vdovecký důchod. Ten registrovaným partnerům nenáleží.

⁹⁹ Viz §11, Zákon č. 115/2006 Sb. Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

¹⁰⁰ Vzájemná práva a povinnosti registrovaných partnerů. Právní poradna • PRÁVNÍ LINKA® [online]. Copyright © 2010 [cit. 20.04.2022]. Dostupné z: <https://www.pravnilinka.cz/bezplatna-pravni-poradna-zdarma/prava-a-povinnosti-registrovanych-partneru.html>

Vztah k dětem

Jak již bylo v bakalářské práci zmíněno, registrované partnerství je umožněno uzavřít jen osobám stejného pohlaví. Z biologické stránky je jasné, že pokud chtějí homosexuálové založit rodinu, musí si vystačit s osvojením dítěte.

Adopce sama o sobě není pro homosexuální tak růžová, jak si většina z nás představuje. Registrovaným partnerům není totiž schválené právo na společné osvojení dítě z ústavu. Adopce dětí je homosexuálům umožněna jen v případě, kdy je o ni zažádáno samostatně, zároveň musí být splněna podmínka, že jedinec není součástí registrovaného partnerství. Výjimka adopce nevzniká ani v případě, chce-li registrovaný partner osvojit biologického dítě svého partnera. Pro pěstounskou péči jsou stanovena tentýž pravidla.¹⁰¹

Pokud s registrovanými partnery žijí i biologické děti jednoho z nich, právní nárok na ně není přidělen druhému partnerovi. V běžných životních situacích, pod kterými si můžeme představit návštěvu lékaře či vyzvedávání dětí ze školky potřebuje nebiologický rodič potvrzení od rodiče biologického, bez něhož by se na těchto úkonech nemohl podílet. Nebiologický rodič je znevýhodněn i v případě, kdy je ohrožen zdravotní stav dítěte. I přes to, že se jedná o akutní situaci, nesmí být přítomen během hospitalizace dítěte ani být informován o jeho zdravotním stavu.¹⁰²

Ve chvíli, kdy dochází ke smrti nebiologického rodiče, nemají děti nárok na sirotčí důchod ani nárok na to stát se dědicem jeho majetku.

¹⁰¹ Centrum pro výzkum veřejného mínění, [online]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4650/f9/ov180614.pdf

¹⁰² Rozdíly mezi manželstvím a registrací - JSME FÉR. Jsme fér [online]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/rozdily>

Praktická část

8. Metodologie

8.1. Vymezení cíle praktické části a hlavní výzkumná otázka

Cílem praktické části bakalářské práce bylo zjistit, jakým způsobem dnešní společnost nahlíží na manželství. Téma se dotýká rozvodovosti, i homosexuálního manželství, o kterém je v současnosti více a více diskutováno. Prostřednictvím dotazníkového šetření se mělo zjistit jaké názory převládají v současné době, a jak moc jsou rozdílné názory starší a mladší generace.

Hlavní výzkumná otázka:

Jak současná společnost nahlíží na manželství ve 21. století?

8.1. Metodika sběru dat

Pro praktickou část bakalářské práce byla zvolena kvantitativní forma výzkumu. Metodologickým technickým nástrojem byl užit dotazník. Jelikož je téma samo o sobě rozsáhlé, bylo potřeba zvolit takovou metodiku, která bude ke sběru dat rychlá a obsáhlá. Dotazník vlastní tvorby, byl vytvořen prostřednictvím formulářů google chrom. Ten sloužil k zaznamenání anonymních odpovědí respondentům.

8.2. Postup realizace výzkumu

Po zvolení cíle a formy výzkumu se určila i hlavní výzkumná otázka. Následně byl vytvořen online dotazník, který byl rozdělen do tří okruhů, jehož celek tvořil 27 otázek. Úvodních 6 otázek bylo demografického charakteru, které sloužily spíše k identifikaci respondentů. Otázky byly zaměřeny na pohlaví, věk, stav, sexuální orientaci, zda

dotazovaný vyznává jakékoliv náboženství a vyrůstal-li v rozvedené rodině. Následujících 17 otázek bylo spojeno s tématem teoretické části. Ty byly zaměřeny na názor, proč lidé vstupovali do manželství dnes a následně v minulosti, otázky spojené s rozvodovostí, názory týkající se manželských problémů i nemanželských dětí. Závěrečné 4 otázky se dotýkaly vztahu lidí k homosexuálnímu manželství.

Následně byly na základě teoretické části i formulovaných otázek v dotazníku sestaveny hypotézy, které budou na konci výzkumu potvrzeny či vyvráceny.

Stanovení hypotéz:

Hypotéza č. 1:

Věková skupina respondentů nad 56 let na narození dětí před svatbou nahlíží více negativně než věková skupina respondentů 18-25 let.

Hypotéza č.2:

Ženy vnímají manželství jako samozřejmost pro dlouhodobý vztah více než muži.

Hypotéza č. 3:

Muži nahlízejí na manželství jako na formalitu více než ženy.

Hypotéza č. 4:

Muži mají na předmanželskou smlouvu spíše kladný názor než ženy.

Hypotéza č. 5:

Ženy by spíše vyhledaly odbornou pomoc při problémech v manželství než muži.

Hypotéza č. 6:

Věkové skupiny 18-25 a 26-35 let podporují více homosexuální manželství než respondenti ve věkové skupině 36-56+.

K tomu, aby mohlo dojít k vyhodnocení výzkumu bylo potřeba získat 80 a více odpovědí. Dotazník byl dostupný na sociálních sítích, a převážně tuto formou i rozeslán potenciálním respondentům. U starší generace, které je svět internetu vzdálený, byl

dotazník podán v papírové formě. Odpovědi zaznamenány touto formou byly následně ručně přepsány do online dotazníku.

Jelikož byl nedostatek odpovědí od respondentu věkové kategorie 56+, byl dotazník v papírové formě podán k vyplnění v pečovatelském domově a “klubu aktivních senierek“. Při výzkumu byl kladen velký důraz na to, aby byl dotazník dostatečně zodpovězen všemi generacemi.

8.3. Vzorek šetření

Šetření bylo zaměřené na širokou veřejnost. Ta byla formou dotazníku rozdělena dle pohlaví a následně i do 7 věkových kategorií. Z důvodu nízkého počtu odpovědí ve dvou věkových skupinách, došlo k jejich spojení a prostřednictvím excelu, vznikly následující 4 věkové kategorie:

- 18-25,
- 26-35,
- 36-55,
- 56+.

Věk byl jedním z hlavních faktorů dotazníku, u kterého bylo možné zaznamenat rozdílnost postojů věkových generací k danému tématu v současnosti.

Jelikož byl dotazník dostupný komukoliv lze počítat s tím, že respondenti pochází z více okresů ČR. Na základě toho, že některé z dotazníků byly vyplněny i v papírové formě, je hlavním předpokladem fakt, že vyšší část respondentů se nachází v okresu Kutná Hora a Praha.

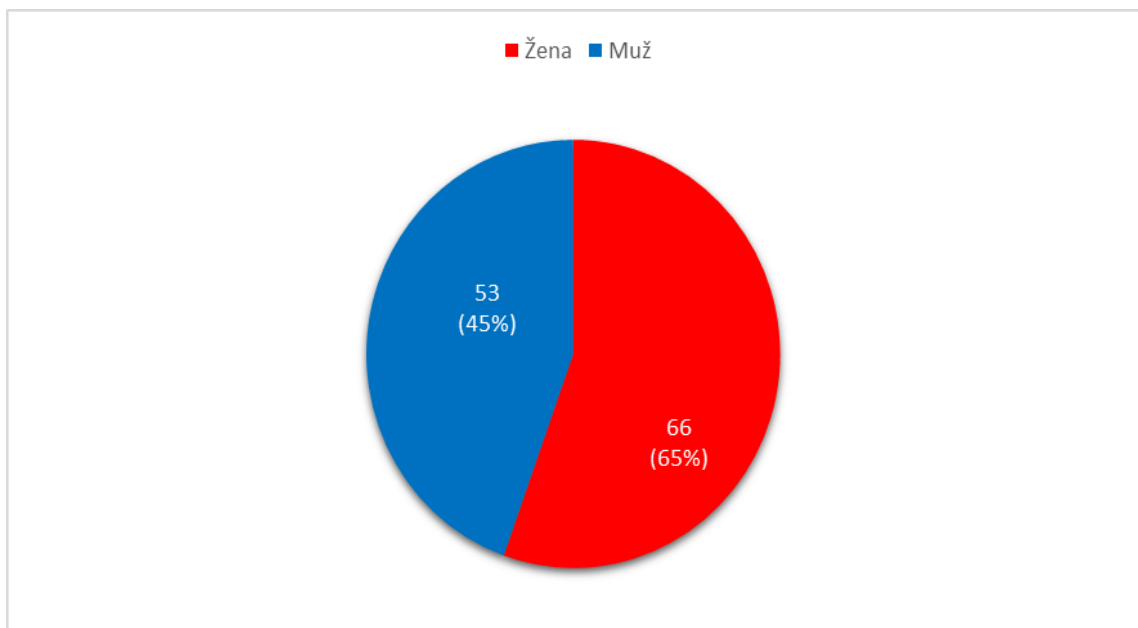
Poslední demografickou otázkou, která respondenty alespoň trochu přiblížila, bylo vyplnění stavu. Ten je pro dané téma velmi důležitý, jelikož vnímání manželství rozvedenými může být dosti odlišné od těch, kteří jsou ve svazku manželském.

8.4. Výsledky šetření

1. Pohlaví respondentů

Celkem byl dotazník vyplněn 119 respondenty. Z toho se jednalo o 53 mužů (45 %) a 66 žen (65 %). Procentuální rozdíl u pohlaví respondentů není tak masivní, ženy v dotazníku převládají o pouhých 20 %. Jelikož rozdíl nečinní ani o čtvrtinu více, je tato hodnota pro výzkum velmi přívětivá. V dalších statistikách výzkumu bude rozdílnost názorů na dané téma lépe viditelná a přesnější.

Graf č. 1: Pohlaví

Zdroj: Vlastní práce

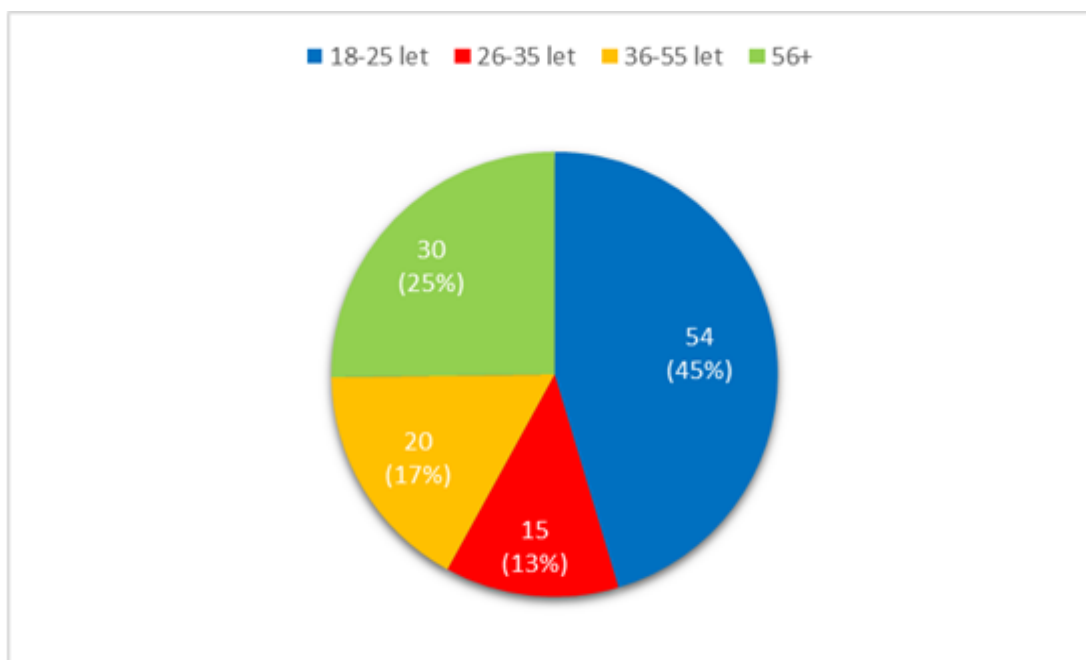
2. Věk respondentů

Jak již bylo výše zmíněno, věková skupina respondentů byla rozdělena do 4 věkových kategorií. Jelikož jsem součástí mladší generace a pohybuji se v okolí mladých lidí,

může být přesně toto důvodem, proč je počet mladších respondentů vyšší v porovnání s ostatními věkovými kategoriemi.

Dotazník ve věkovém rozmezí 18 –25 let vyplnilo 45% (54) respondentů. Věkovou skupinu 26-35 let tvoří 13 % (15). Následující skupina byla rozdělena na 36-55 let, kterou skládá 17 % (20) dotazujících. Zbýlých 30 odpovědí bylo vyplněno nejstarší generací (56+), která v dotazníku tvoří přesně čtvrtinu, tedy 25 %.

Graf č. 2: Věk

Zdroj: Vlastní práce

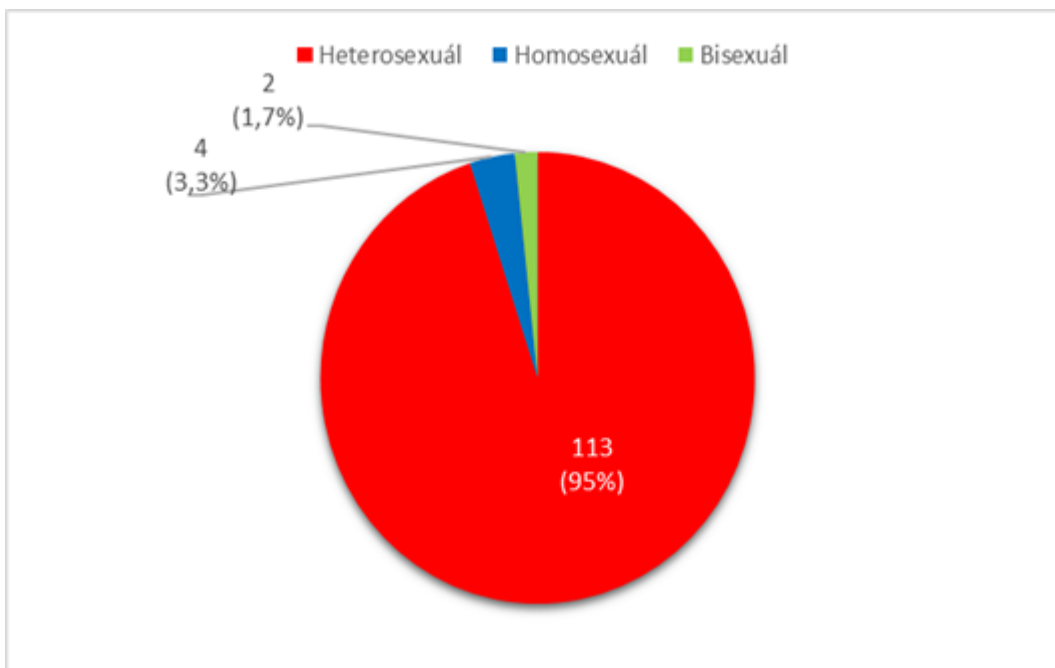
3. Vztah k náboženství

Dalším demografickým údajem je vztah respondentů k náboženství. K otázce, zda se respondent hlásí k nějaké náboženské víře odpovědělo pouhých 21 % (25) dotazovaných „ano“. Zbýlých 79 % (94) se nehlásí k žádné víře.

4. Sexuální orientace respondentů

K heterosexuální orientaci se hlásí většina respondentů, a to 95 % (113). Homosexualita je v dotazníku uvedena 3,3 % (4) dotazovaných. K bisexualitě se hlásí zbylých 1,7 % (2).

Graf č. 3: Sexuální orientace

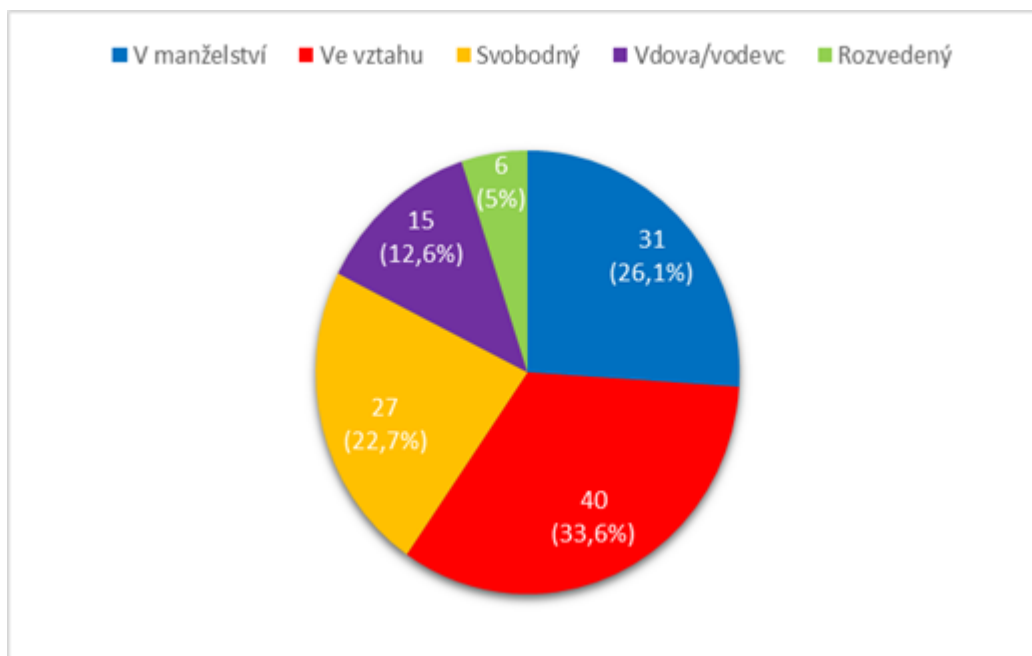

Zdroj: Vlastní práce

5. Stav respondentů

Stav dotazovaných může značně ovlivnit názor na manželství, a proto jsem jej do dotazníku také zpracovala. Nejvyšší podíl zde mají lidé ve vztahu, ti tvoří 33,6 % (40). V manželství je 26,1 % (31) dotazovaných. Svobodných je 22,7 % (27) respondentů. 12,6 % (15) se týká těch, kterým jejich milovaný protějšek zemřel, a tedy zastupují roli vdovy či vdovce. Nejnižší podíl 5% (6) se týká rozvedených.

Graf č. 4: Stav

Zdroj: Vlastní práce

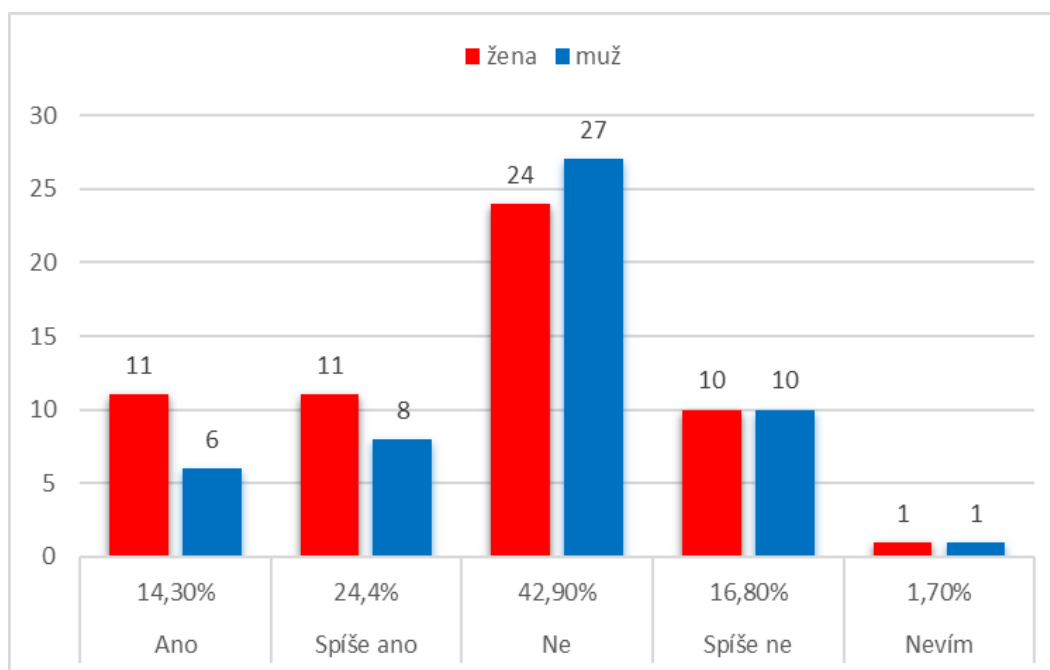
6. Vyrůstali jste v rozvedené rodině?

Poslední demografická otázka byla zaměřena na to, zda dotazovaní vyrůstali v rozvedené rodině. 72,3 % (86) uvedlo, že v rozvedené rodině nevyrůstalo. 27,7 % (33) vyplnilo, že „ano“.

7. Je k soužití dvou lidí nutné uzavřít manželství?

Můžeme si v grafu všimnout, že odpovědi obou pohlaví si jsou k danému tématu značně podobné a hraje mezi nimi rozdíl pouhých pár procent či dokonce žádné. 14,3 % (17) respondentů odpovědělo „ano“, z toho jej tvoří 6 mužů a 11 žen. Jasný nesouhlas zde uvedlo 42,9 % dotazujících, z nich se jednalo o 22,6 % (27) mužů a 20,1 % (24) žen. Zbylé dvě možnosti byly zaškrtnuty stejným počtem žen i mužů.

Graf č.5: Je k soužití dvou lidí nutné uzavřít manželství?

Zdroj: Vlastní práce

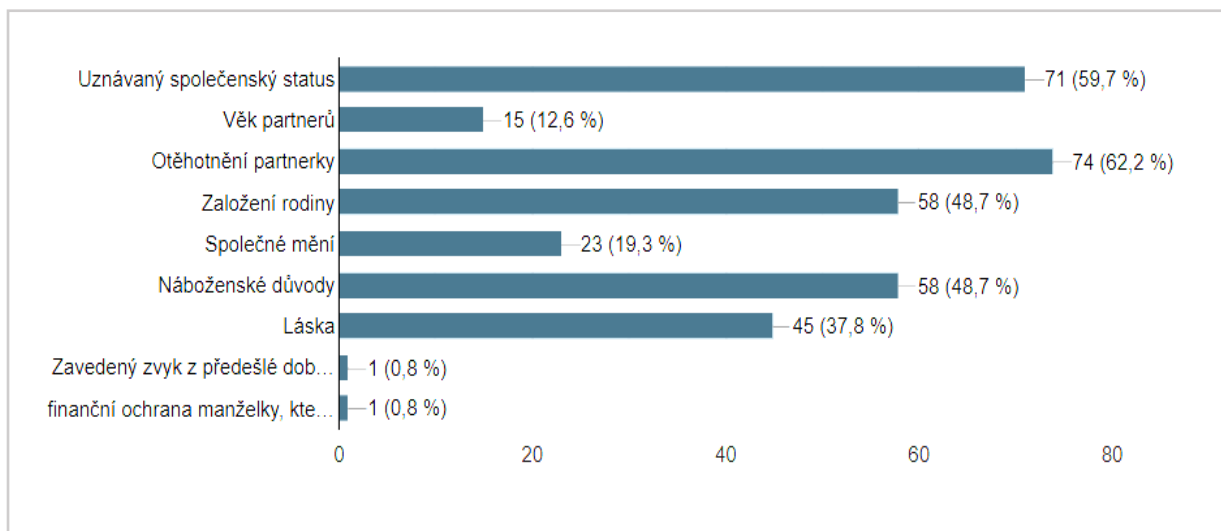
8. Jaký byl hlavní motiv lidí ve 20. století k uzavření manželství?

V následující otázce měli respondenti možnost zaškrtnout jednu či více odpovědí a napsat svůj osobní názor. Nejmenší shoda byla zaznamenána u věk partnerů. Naopak nejvyšší převahu získal důvod spojený s otěhotněním partnerky. Možnost sdělit svůj vlastní názor využila jedna žena a jeden muž.

- Žena uvádí, že se jednalo o: „Zavedený zvyk z předešlé doby (kdo nebyl v manželství, tak byl “divný“).“ Tato odpověď tvoří 0,8 %.
- Muž je toho názoru, že důvodem ke vstupu do svazku byla: „Finanční ochrana manželky, která povětšinou vydělávala méně/vůbec.“ Odpověď v dotazníku tvoří 0,8 %.

Veškeré hodnoty k dané otázce nám uvádí následující graf.

Graf č. 6: Jaký byl hlavní motiv lidí ve 20. století k uzavření manželství

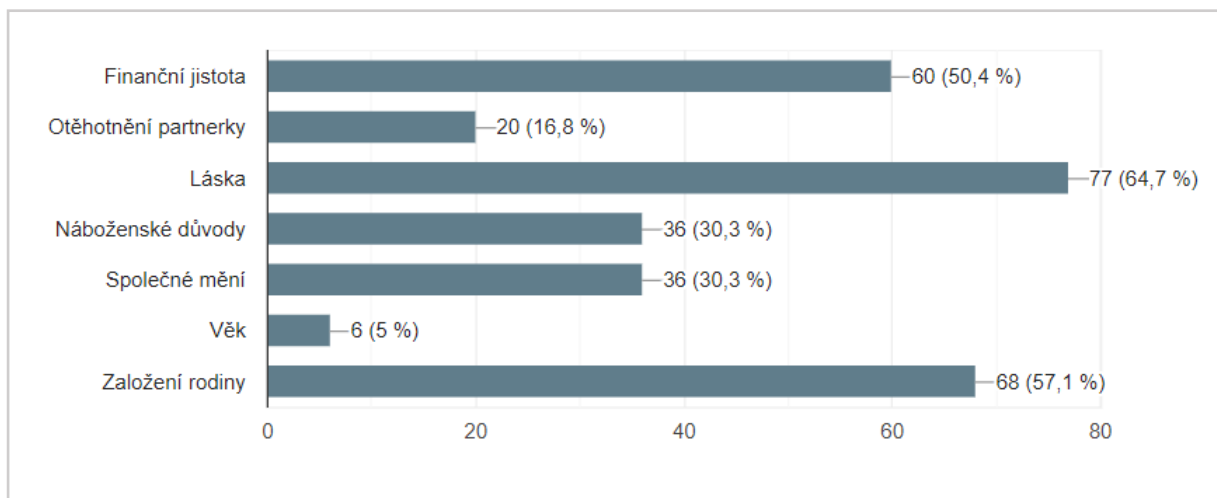

Zdroj: Vygenerovaný graf z dotazníku, který byl vytvořen prostřednictvím googlechrome.

9. Jaké jsou hlavní motivy k uzavření manželství dnes?

Otázka číslo 9. je postavena na stejné bázi jako otázka předchozí. Respondenti měli opět možnost zaškrtnout jednu nebo více ze 7 možností, které charakterizují důvod vstupu do manželství dnes. Možnost vyjádřit svůj vlastní názor nevyužil ani jeden z respondentů. Nejvyšší pozornost bych zde věnovala volby „otěhotnění partnerky“ ta tvoří pouhých 16,8 % (20), což je o více než polovinu méně než v předchozím grafu, který se zaměřil na důvody k sňatku ve 20. století. Jistou rozdílnost v názorech hraje jistě vývoj doby a změna názorů na nemanželské děti. Zatímco láska podle názorů respondentů v minulých letech tak důležitou roli nehrála. V následujícím grafu si můžeme všimnout, že přesně tento důvod je považován za ten nejčastější k uzavření manželství dnes. Tuto možnost zaškrtnulo 64,7 % (77) dotázaných, jedná se tedy více než o polovinu.

Graf č.7: Jaké jsou hlavní motivy k uzavření manželství ve 21. století?

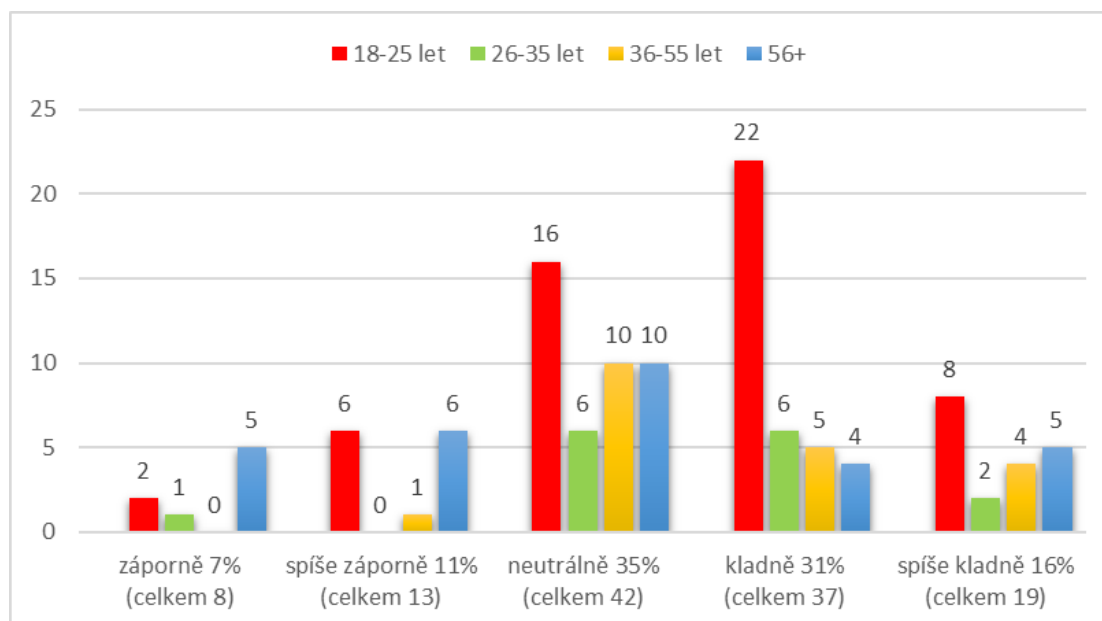

Zdroj: Vygenerovaný graf z dotazníku, který byl vytvořen prostřednictvím googlechrome.

10. Náhled respondentů na nemanželské děti v dnešní době

Následující otázka byla zaměřena na rozdílnost názorů tohoto tématu dle věkové kategorie. Respondenti zde měli zaškrtnout, do jaké míry tolerují narození dětí u nemanželských párů. Na nemanželské děti nahlíží záporně pouhých 7 % (8) dotázaných, z toho více než polovinu tvoří skupina lidí nad 56+ let. Naopak kladný názor projevuje 31 % (37) dotázaných na nimž se podílí více než polovina věkové skupiny 18- 25 let. Neutrální náhled byl zaznamenán 35 % (42). V následujícím grafu je zaznamenán přesný počet odpovědí respondentů. Z důvodu přehlednosti jsou hodnoty stanoveny v celých číslech.

Graf č. 8: Jak v dnešní době nahlížíte na nemanželské děti?

Zdroj: Vlastní práce

V tabulce je následně uvedeny odpovědi respondentů, kteří se k náboženství hlásí a těch, kteří náboženství nevyznávají.

Tabulka č.1: Náhled na nemanželské děti

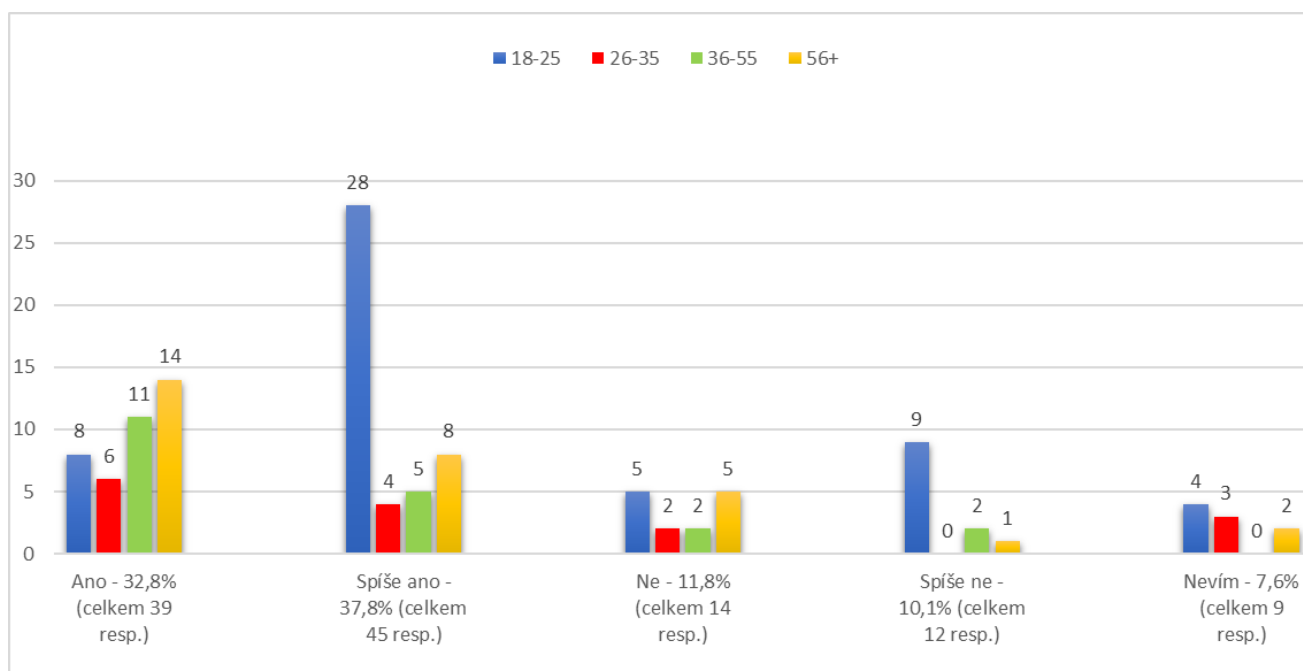
Vyznáváte náboženství?	Jak nahlížíte na nemanželské děti?				
	záporně	spíše záporně	neutrálně	kladně	spíše kladě
Ano	5 (62,5%)	7 (53,8%)	6 (14,2%)	2 (5,5%)	5 (26,3%)
Ne	3 (37,5%)	6 (46,2%)	36 (85,8%)	35 (94,5%)	14 (73,7%)
Celkem	8 (100%)	13 (100%)	42 (100%)	37 (100%)	19 (100%)

Zdroj: Vlastní práce

11. Manželství v dnešní době vnímám jako méně podstatné než dříve

Odpovědi na otázku byly opět v grafu porovnány na základě věku dotázaných. Manželství je dnes oproti minulým letem vnímáno jako méně podstatné 32,8 % (39). Nejvyšší početnost zde tvoří věková kategorie 56+, která se na odpovědi podílí 11,8 % (14). Jelikož se jedná o generaci, která si už manželství zažila, je možné, že přesně to je hlavním důvodem, proč se na této možnosti podílí se značnou převahou. Manželství tak jako bývalo vnímané dříve, je nadále vnímáno i dnes a to 11,8 % (14). Odpovědi nejmladší a nejstarší generace jsou totožné a obě věkové skupiny se na ni podílí 4,2 %. Nesouhlas je vyjádřen i u věkových kategoriích 26-35 a 36-55, který činí 1,7 %. Zbývajících 7,6 % (9) respondentů si není jisto, zda manželství vnímá jako méně podstatné než dříve. Na této možnosti odpovědi se nepodílí nikdo z věkové skupiny 36-55 let. V grafu lze vidět odpovědi v celých číslech.

Graf č. 9: Vnímáte manželství v dnešní době jako méně podstatné než dříve?

Zdroj: Vlastní tvorba

12. Chcete v budoucnu vstoupit do svazku manželského?

Otázka byla mířena pouze na ty, kteří aktuálně v manželském svazku nejsou. Jednalo se tedy o 88 respondentů (73,9 %). Do manželského svazku chce v budoucnu vstoupit 57,9 % (51) respondentů. Manželství se chce naopak vyvarovat 26,1 % (23) dotázaných. V tomto případě se jedná o shodu všech respondentů, kteří spadají pod status rozvedený. Veškeré odpovědi jsou zaznamenány v následující tabulce.

Tabulka č.2: Chcete v budoucnu vstoupit do manželství?

	Svobodný	Ve vztahu	Rozvedný	Vdova/vdovec	Celkem
Ano	17	31	0	3	51
Ne	1	4	6	12	23
Nevím	9	5	0	0	14

Zdroj: Vlastní práce

13. Jaké jsou Vaše pocity ohledně manželství?

Otázka byla otevřeného charakteru a neměla vyhrazené povinné pole. Na otázku celkem odpovědělo 24 respondentů.

Často se opakovala odpověď „kladné“ či „pozitivní“ takto odpovědělo 25 % (6). Manželství dává pocit jistoty 12,5 % (3) dotazujícím. Následující odpovědi byly již odlišné, a z toho důvodu budou zde následně uvedeny:

- „Krásný zvyk
- Smíšené
- Jedna z možných variant soužití, která má svá pozitiva i negativa.
- Je to riziková instituce. Právně je pak složitý případný rozvod - majetky, děti.. Zároveň partner je dost závislý na názoru druhého (ke spoustě úkonů je potřeba souhlas obou, ...v případě, že panují neshody může partner dost uškodit, taky je problém ohledně podnikajícího partnera, ale dá se ošetřit před manž. smlouvou) Zároveň ale v případě například úmrtí manžela/manželky je možnost pobírání

vdoveckého důchodu - určité lepší zabezpečení např. pro samoživitelky, které přijdou o manžela.

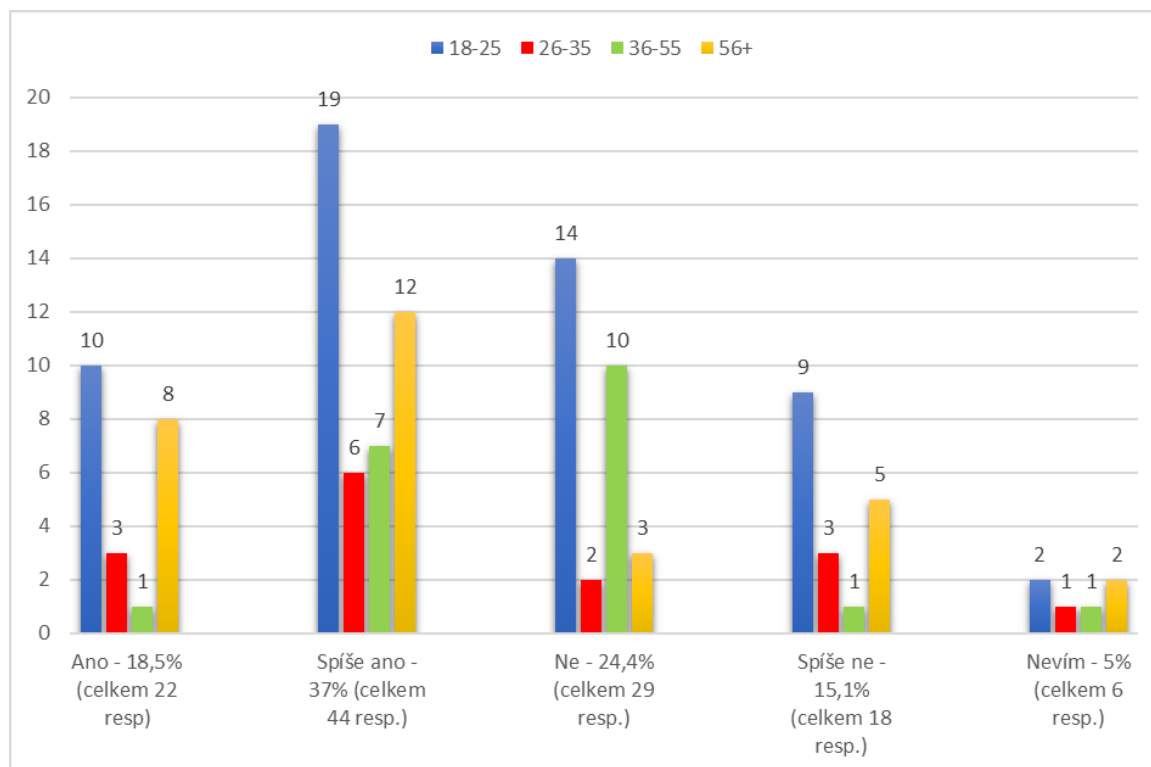
- Mám pocit, že vstupem se hodně zavazuji, a to nejen svým majetkem.
- Manželství cítím jako spojení lidí s největší možnou důvěrou. Ideálně by za sebou měli mít všechny možné zkušenosti, klidně i výchovu dětí. Nemyslím si, že v dnešní době je manželství nutnost, ačkoliv 2 lidé v manželství jsou obecně vnímáni jako "navzájem bližší" než nemanželský pár, ačkoliv tomu tak nemusí být.
- Nevstoupím do heterosexuálního manželského svazku, dokud nebude možnost vstoupit do manželského svazku umožněna i homosexuálním párům.
- Je dobré mít někoho oporou a opačně.
- Těžko říct, hodně lidí se toho bojí, zavazovat se, v dnešním světě je toho strašně moc nejistého.
- V téhle době bychom již manželství mohli považovat z mého pohledu jako spíš za takovou tradici z lásky, protože už to není taková nutnost, lidé vás již nebudou soudit za nemanželské dítě, nebo osamělou ženu ve 40...
- V tomto statusu zatím nemám zkušenosti, tudíž nemohu soudit, ale podle mého okolí si nemyslím, že bych o něco přicházela.
- Nemohu se dočkat.
- Není to ta nejdůležitější věc, ale pokud vstoupím do manželství, tak by to mělo být s tou pravou.“

14. Manželství jako první krok k založení rodiny

Tato otázka nám zobrazuje, zda respondenti vnímají manželství jako první krok k založení rodiny či nikoliv, a to na základě věku respondentů. 18,5 % (22) dotázaných s tímto tvrzením souhlasilo. „Spíše ano“ bylo uvedeno 37 % (44) z něhož 15 % (19) tvoří věková skupina 18-25 let. Nejmladší věková kategorie dominuje zároveň i v odporu tohoto tvrzení, za kterým si stojí podílem 11,7 % (14). Celkový nesouhlas je vyjádřen 24,4 % (29). S tezí spíše nesouhlasí 15,1 % (18) respondentů. Odpovědi si není jisto 5 % (6) dotázaných. Tentýž podíl na odpovědi „nevím“ je zaznamenán u věkové skupiny 18

25 a 56+. Tato odpověď se shoduje i u respondentů ve věkové kategorii 26-35 a 36- 55. Hodnoty v grafu jsou opět z důvodu přehlednosti stanoveny v celých číslech.

Graf č. 10: Znamená pro Vás manželství jako první krok k založení rodiny?

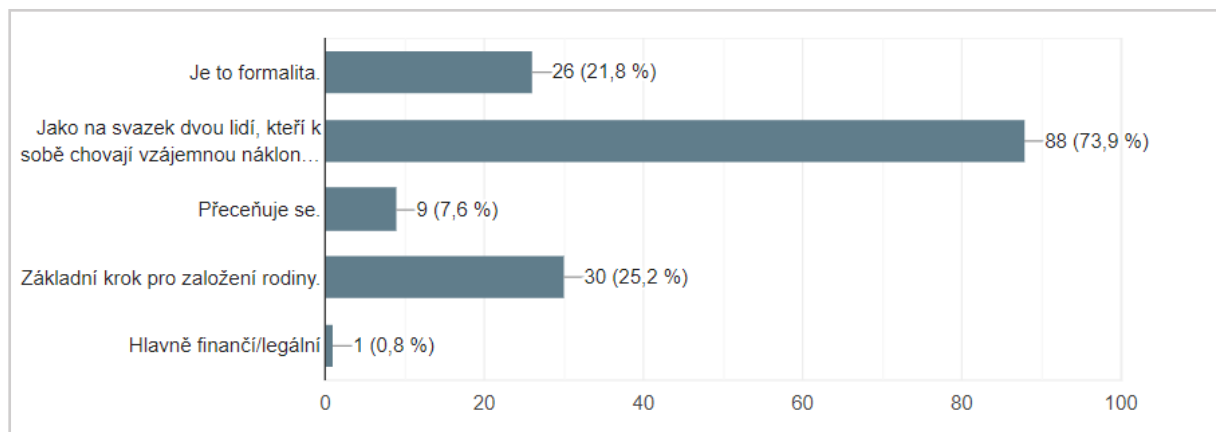
Zdroj: Vlastní práce

15. Náhled respondentů na manželství

V otázce bylo možno vybrat jednu nebo více ze 4 odpovědí. Respondenti měli zde i možnost sdělit svůj vlastní názor. 21,8 % respondentů nahlíží na manželství jako na formalitu z toho se jedná o 19 mužů a 7 žen. Manželství jako svazek dvou lidí, kteří k sobě chovají vzájemnou náklonost vnímá 73,9 % (88) dotazovaných, jedná se zde o více než polovinu. Dle 7,6 % (9) se manželství přeceňuje. Jedná se především. Jejich procentuální podíl na této možnosti činí 5,9 % (7).

Náhled na manželství jako na základní krok pro založení rodiny je zaznamenán 25,2% (30). Osobní názor byl sdělen mužem, jehož náhled na manželství je postaven na finančním a legálním základu.

Graf č. 11: Jak nahlížíte na manželství?

Zdroj: Vygenerovaný graf z dotazníku, který byl vytvořen prostřednictvím googlechrome.

Tabulka č. 3: Vnímání manželství jako formality či ne tak podstatné u mužů a žen:

Pohlaví respondentů	Jak nahlížíte na manželství?	
	Je to formalita.	Přeceňuje se.
Žena	7	2
Muž	19	7
Celkem	31	12

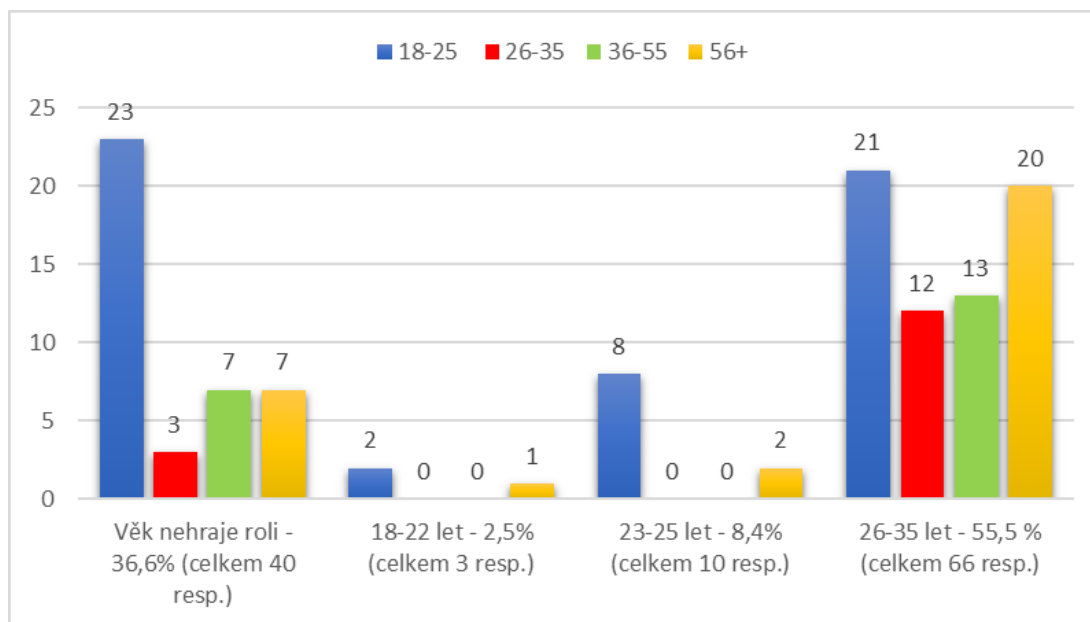
Zdroj: Vlastní práce

16. Názor respondentů na věkovou hranici ke vstupu do manželství

Věk je téma, které hraje svou roli ve všech životních situacích. 36,6 % (40) respondentů však s tvrzením, že je věk důležitý nesouhlasí a podle nich nehraje roli ani ve vstupu do manželství. Nejnižší věková hranice, která byla v dotazníku uvedena bylo rozmezí 18-22 let. Jako dostačující jej uvedlo 2,5 % (3). Podle 8,4 % (10) dotázaných se ideální věkovou hranicí ke vstupu do sňatku stává rozmezí 23-25 let. Na této odpovědi se podílí pouze

věková kategorie 18 - 25 a 56+. Nejvyšší shoda respondentů byla zaznamenána u věkové hranici 26 – 35 let. S touto odpovědí se ztotožňuje více než polovina a to 55,5 % (60). Poslední možnou odpovědí byla věková hranice 45+. K této odpovědi nevyjádřil souhlas ani jeden dotazující. Odpověď z tohoto důvodu není zaznamenána v následujícím grafu.

Graf č. 12: Jaký je Váš názor na věkovou hranici ke vstupu do manželství?

Zdroj: Vlastní práce

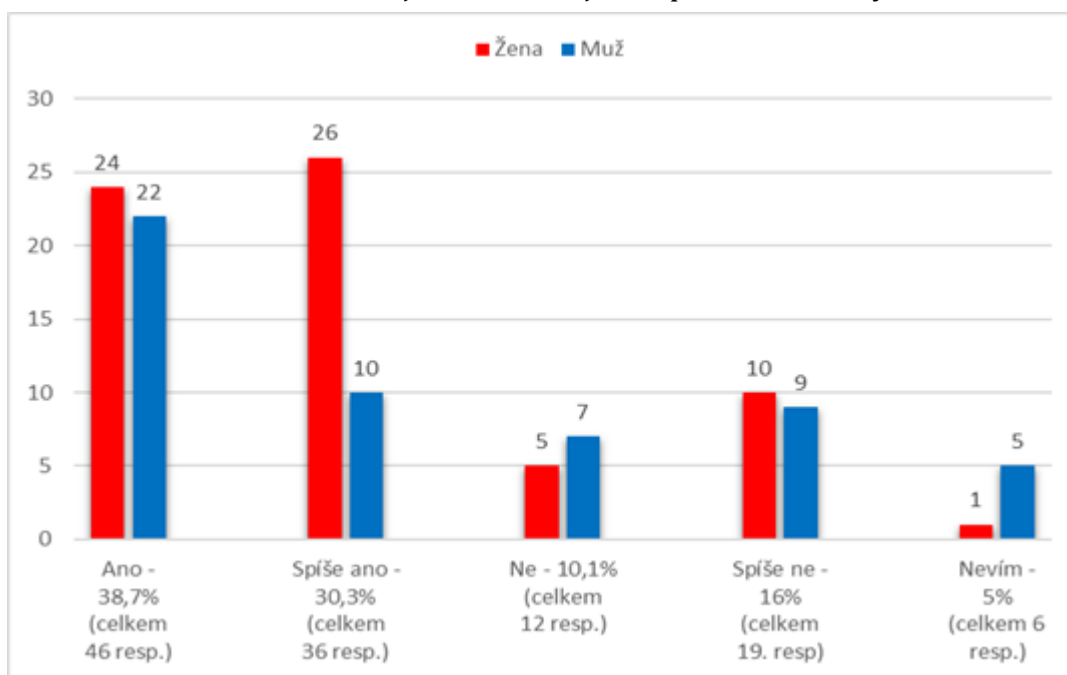
17. Máte ve svém okolí lidi, jejichž manželství skončilo rozvodem?

Většina respondentů v tomto případě 94,1 % (111) uvedla, že ve svém okolí má někoho, jehož manželství skončilo rozvodem. 5,9 % (7) dotazujících ve svém okolí lidé, kterých by se rozvod týkal nemá.

18. Berete manželství jako samozřejmost pro dlouhodobý vztah?

Všem je známé stereotypní tvrzení, že ženy by raději vstoupili do svazku manželského než muži. Nemusí na tom být však vždy všeho pravdy. Na otázku, zda je manželství samozřejmostí pro dlouhodobý vztah kladně zodpovědělo 38,7 % respondentu. Velký podíl zde tvoří i muži.

Graf č. 13: Berete manželství jako samozřejmost pro dlouhodobý vztah?

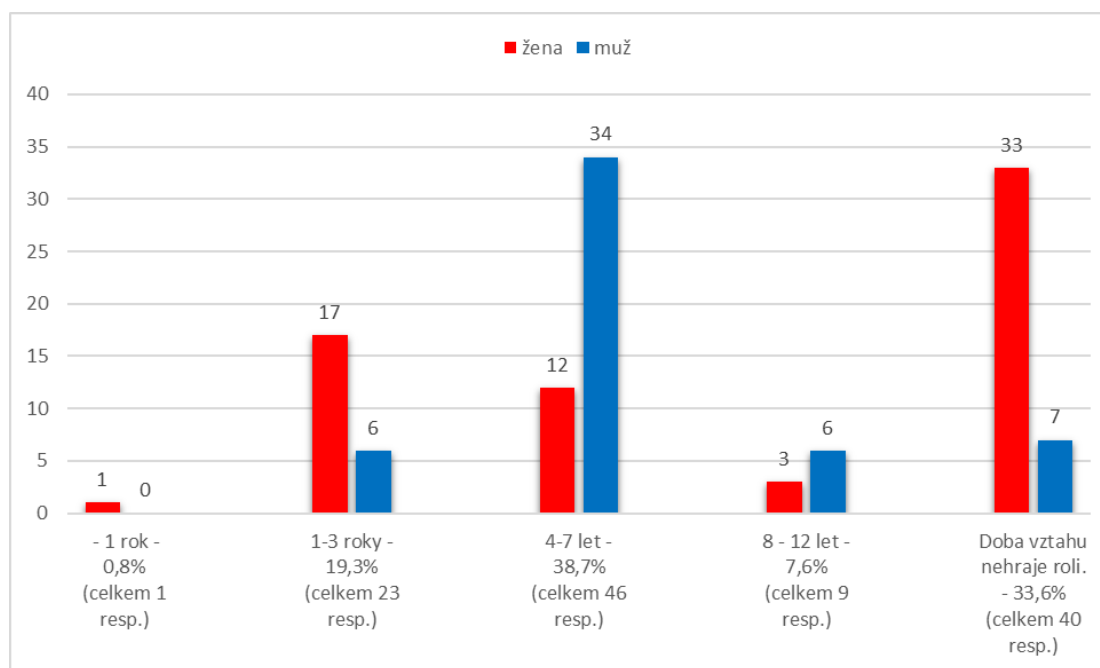

Zdroj: Vlastní práce

19. Optimální délka vztahu před svatbou

Respondenti měli na výběr z 5 možností. Nejnižší ohlas byl zaznamenán u první možnosti, která stanovovala optimální délku vztahu na -1 rok. Rozdílnost názorů k tématu mužů a žen je zde dosti výrazná. Mezitím, co 27,7 % (33) žen je přesvědčeno o tom, že doba vztahu nehraje roli. Muži jsou převážně jiného názoru, jelikož 28,5 % (34) z nich uvedlo, že optimální délka vztahu před vstupem do manželství je alespoň 4-7 let.

Graf č. 14: Jaká je optimální délka vztahu před svatbou?

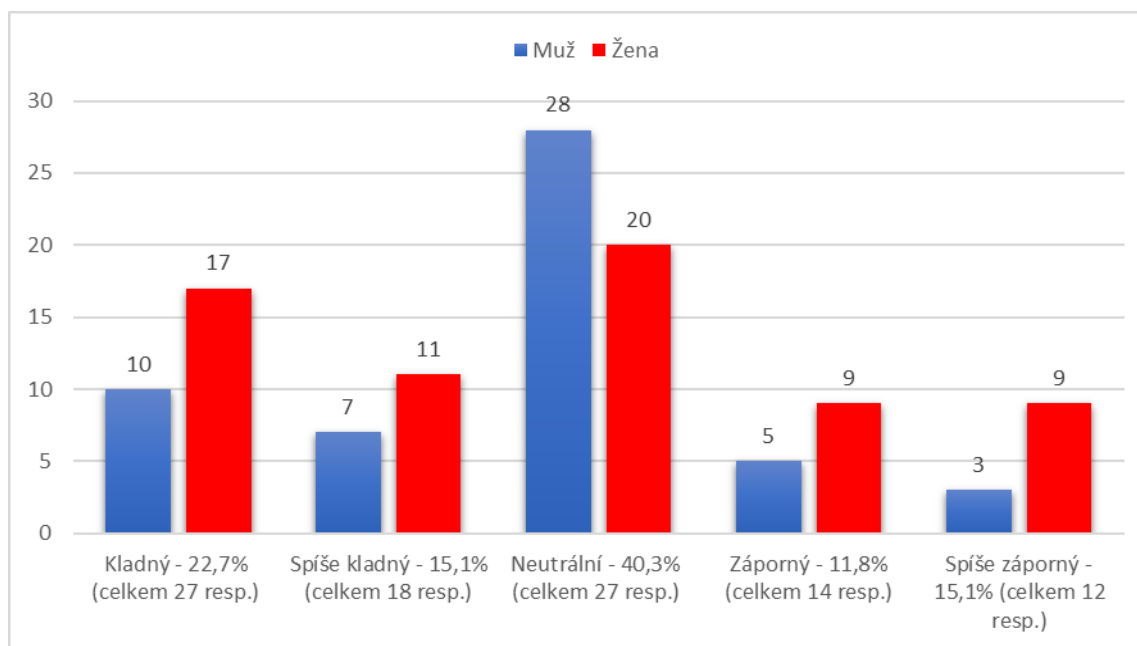

Zdroj: Vlastní práce

20. Názor respondentů na předmanželskou smlouvu

V následujícím grafu je uvedeno, jaký je názor mužů a žen na předmanželskou smlouvu. Nesouhlas byl dohromady zaznamenán 26,9 %, (25) dotázanými. Na opačném názoru se shodlo 37,8 % (45) respondentů. Neutrální názor zastává 40,3 % mužů (28) a žen (20). 15,1 % bylo zaznamenáno u odpovědi „spíše ano“, tak u odpovědi „spíše ne“. V obou případech je převaha na straně žen.

Graf. č. 15: Jaký je Váš názor na předmanželskou smlouvu?

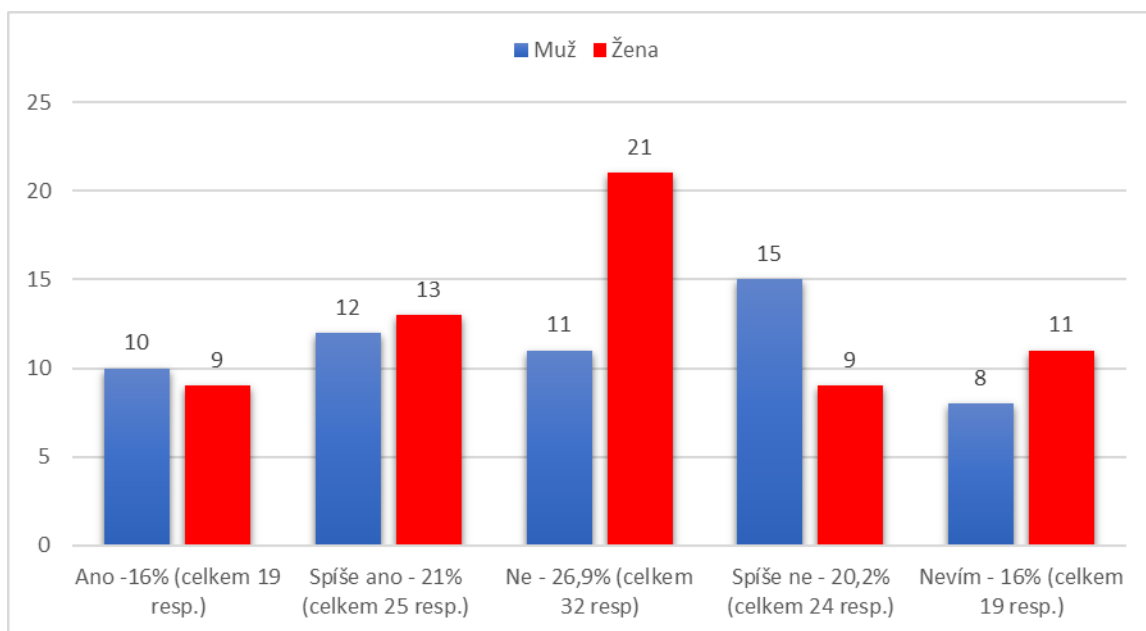

Zdroj: Vlastní práce

21. Život v dlouhodobém partnerském svazku bez uzavření sňatku

V následujícím grafu jsou u obou pohlaví zaznamenány podobné hodnoty, které od jejich shody dělí většinou 1-2 odpovědi. Rozdílnost lze zaznamenat, až u možnosti, která uvádí neschopnost si představit neuzavření manželství v dlouhodobém vztahu. Na této odpovědi se ze 26,9 % (32) podílí 17,64 % (21) žen.

Graf. č. 16: Dokážete si představit život v dlouhodobém partnerském svazku, aniž byste uzavřeli sňatek?

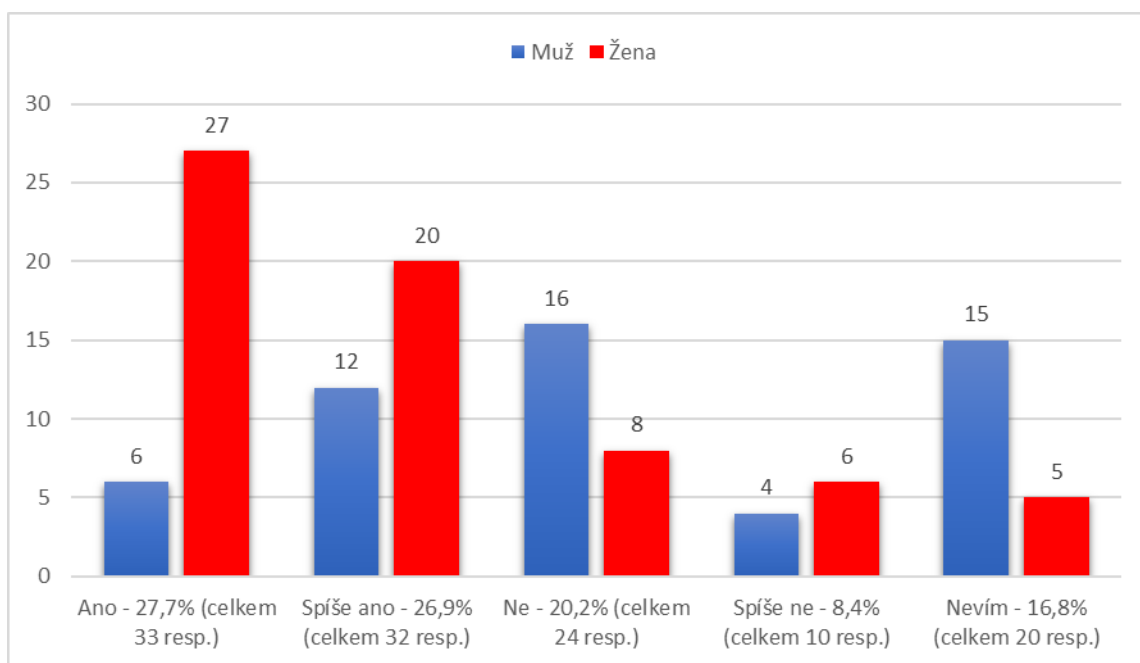

Zdroj: Vlastní práce

22. Vyhledali by respondenti odbornou pomoc v případě manželských problémů?

Odbornou pomoc by dle následujícího grafu vyhledaly spíše ženy než muži. Jasný souhlasil u žen byl o 17,6% vyšší než u mužů. Těch se na této možnosti podílí pouhých 5 % (6) zatímco ženy 22,6 % (27). Naopak pomoc by nebyla vyhledaná přesně o polovinu více muži 13,4 % (16) než ženami 6,7 % (8).

Graf č. 17: Vyhledali byste odbornou pomoc v případě manželských problémů?

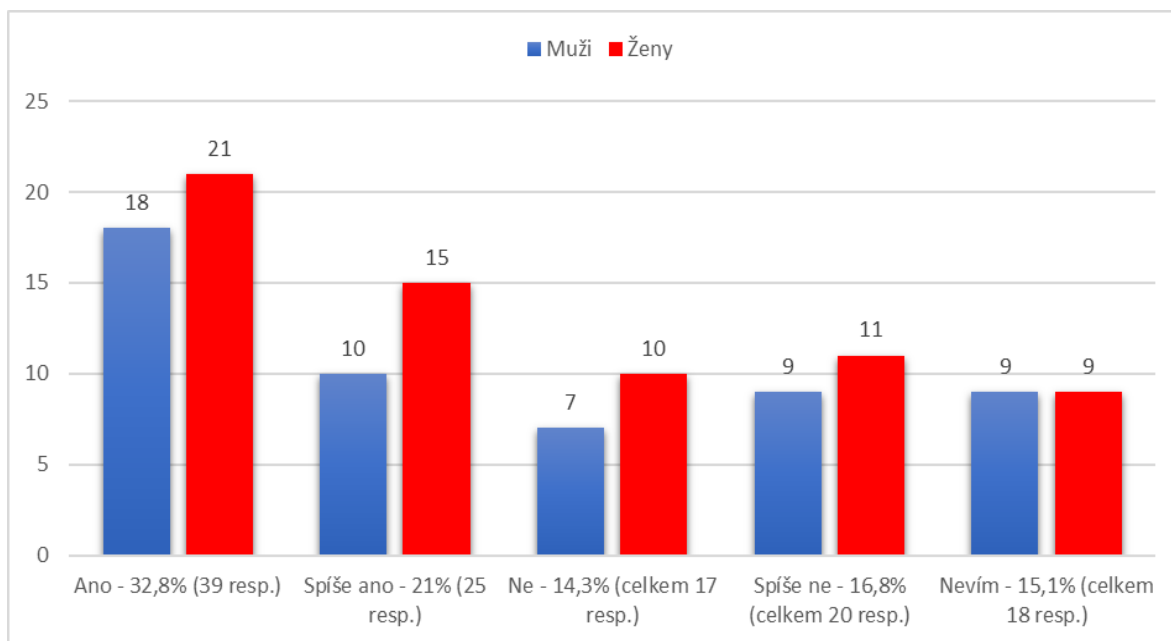

Zdroj: Vlastní práce

23. Považují respondenti rozvod za vhodné řešení problémového manželství?

Tato otázka navazuje na otázku předchozí. Manželské problémy jsou jedním z hlavních důvodů proč manželství zaniká právě rozvodem. I přes to, zda by respondenti problém předtím řešili či nikoliv se jich 32,8 % (39) shodne na tom, že rozvod je v tomto případě nejlepším řešením. Následující odpovědi u zbývajících možností jsou u obou pohlaví skoro shodné či totožné.

Graf č.18: Považujete rozvod za vhodné řešení problémového manželství?

Zdroj: Vlastní práce

24. Víte jaký je rozdíl mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím? Pokud ano, uveďte příklad.

67,2 % (80) respondentů uvedlo, že si je vědoma toho, jaké rozdíly mezi těmito formami soužití existují. Zbýlých 31,9 % (38) jsou náležitosti registrovaného partnerství vzdálené. Na této odpovědi se podílí 19,3 % (23) seniorů.

Příklady rozdílů byly zodpovězeny pouze 21 dotazujícími. Z toho 10 z nich uvedlo, že se jedná o svazek týkající se pouze homosexuálních partnerů. 9 respondentů zde zmiňuje problémy týkající se adopce dětí či majetkových práv. Zbývající 2 odpovědi nebyly k tématu rozdílnosti, ale spíše vyjadřovaly negativní postoj k LGBT komunitě, které z důvodu nevhodnosti nebudou v bakalářské práci uvedeny.

25. Manželství je?

V následující otázce měli respondenti zaškrtnout jednu či více ze tří možností, které charakterizují jejich vlastní názor na to, kdo manželství může uzavřít či nikoliv. Odpovědi jsou zaznamenány v následující tabulce.

Tabulka č. 4: Manželství je?

Manželství je?	Odpovědi
žena a muž	94,9% (celkem 112 resp.)
muž a muž	27,1% (celkem 32 resp.)
žena a žena	27,1% (celkem 32 resp.)

Zdroj: Vlastní tvorba

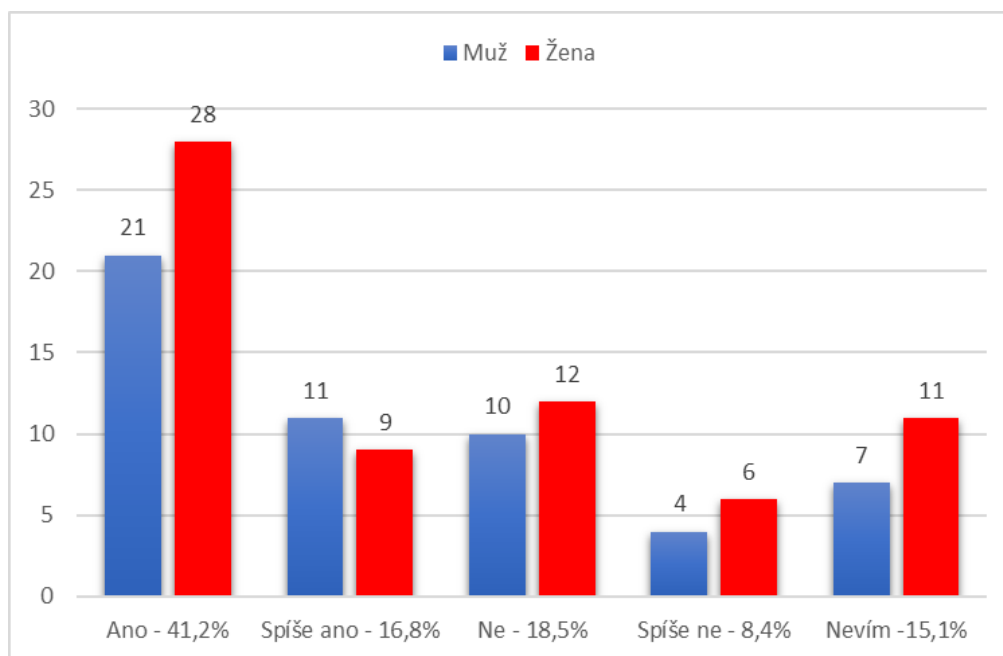
26. Máte ve svém okolí někoho, koho přitahuje stejné pohlaví?

Ze 119 respondentů má 74 (62,2 %) z nich ve svém okolí někoho, koho přitahuje stejné pohlaví. Zbýlých 45 (37,8) respondentů nikoho s homosexuální orientací nezná.

27. Jste pro, aby lidé stejného pohlaví mohli uzavřít sňatek?

Poslední otázka byla zaměřena na podporu homosexuálního manželství. S ním souhlasí 41,2 % (49) respondentů z toho 23,4 % (28) tvoří ženy. S manželstvím pro homosexuální páry souhlasí 17,6 % (21) mužů z čehož 8 z nich spadá pod věkovou kategorii 18-25 let. Pokud se možnosti odpovědí „ano“ a „spíše ano“ spojí, budou tvořit více než polovinu hlasů (58 %), které vyjadřují souhlas a podporu pro manželství homosexuálů. Naopak tato forma manželství není podporována 18,5 % (22) dotazovaných, věková kategorie 56+ se na této odpovědi podílí 10 % (12). Z toho 7 z nich se hlásí k náboženské víře. S podporou spíše nesouhlasí 8,4 % (10). Na této odpovědi se 5 % podílejí ženy. Podporou si není jisto 15,1 % (18) respondentů.

Graf č. 19: Jste pro, aby lidé stejného pohlaví mohli uzavřít sňatek?

Zdroj: Vlastní práce

Tabulka č. 5: Názor k homosexuálnímu manželství

Odpověď respondentů	Pohlaví respondentů		Věková kategorie respondentů				Z toho vyznává nábožeství	Celkem
	Muž	Žena	18-25 let	26-35 let	35-55 let	56+		
Ano	21	28	26	10	8	5	4	49
Spíše ano	11	9	14	1	3	2	2	20
Ne	10	12	3	2	5	12	9	22
Spíše ne	4	6	2	1	3	4	6	10
Nevím	7	11	8	1	2	7	4	18

Zdroj: Vlastní práce

8.5. Verifikace stanovených hypotéz

Hypotéza č. 1: Věková skupina respondentů nad 56 let na narození dětí před svatbou nahlíží více negativně než věková skupina respondentů 18-25 let.

Možnost „kladně“ v této otázce uvedlo ze 119 (100 %) respondentů 37 (31 %) z nich. Značnou převahu měla věková skupina 18-25 let, která se na této odpovědi podílí 18,4 % (22). Svůj souhlas zde vyjádřilo pouhých 3,3 % (4) respondentů ve věku 56+.

Hypotéza č. 1: Potvrzena

Hypotéza č.2: Ženy vnímají manželství jako samozřejmost pro dlouhodobý vztah více než muži.

Většina mužů (22) i žen (24) se v tomto případě shodla na tom, že manželství berou jako samozřejmost v dlouholetém vztahu. Jelikož se jedná o pouhé dva hlasy a účast mužů v dotazníku byla o 10% nižší, na základě toho hypotézu č. 2 nelze potvrdit.

Hypotéza č. 2: Vyvrácena

Hypotéza č. 3: Muži nahlíží na manželství jako na formalitu více než ženy.

Manželství jako formalitu vnímá 21,8 % (26) dotazujících. Muži se na této odpovědi podílí z 15,9 % (19) zbylých 5,9 % (7) zastupují ženy. Na základě těchto dat si lze všimnout, že muži v této odpovědi značně dominují.

Hypotéza č. 3: Potvrzena

Hypotéza č. 4: Muži mají na předmanželskou smlouvu spíše kladný názor než ženy.

Když dojde na svatbu, předmanželská smlouva je v některých rodinách velkým tématem, především v těch bohatších. Kladným názorem se na této otázce celkem podílelo 22,7 % (27) respondentů. Muži se na této odpovědi účastní 8,4 % (10). Zbývajících 14,3 % (17) zastupují ženy.

Hypotéza č. 4: Vyvrácena

Hypotéza č. 5: Ženy by spíše vyhledaly odbornou pomoc při problémech v manželství než muži.

S odbornou pomocí souhlasilo 27,7 % (33) respondentů. Na této odpovědi je podíl žen o 17,6% vyšší než u mužů. Pouhých 5% (6) mužů by vyhledalo odbornou pomoc v případě manželských problémů. K odborné pomoci se pak následně přiklání 22,6% (27) žen.

Hypotéza č. 5: Potvrzena

Hypotéza č. 6: Věkové skupiny 18-25 a 26-35 let podporují více homosexuální manželství než respondenti ve věkové skupině 36-56+.

Nejmladší věková kategorie respondentů souhlasí s manželstvím pro homosexuály z 21,8 % (26). Ve věkové skupině 26-35 podporuje tuto formu manželství 8,4 % (10). Kladné odpovědi obou věkových kategorií činí 30,2 %. Skupina respondentů ve věkovém rozmezí 36-55 potvrdila souhlas 6,7 % (8x). 4,2 % (5) respondentů 56+ toto soužití podporuje. Dohromady se na této odpovědi podíl 10,9 %.

Hypotéza č. 6: Potvrzena

9. Diskuse

Cílem bakalářské práce, bylo zjistit, jak dnešní společnost nahlíží na manželství. V závěrečné diskusi bych zrekapitulovala některé části práce a pozastavila se nad některými názory.

Při tvorbě bakalářské práce jsem nejvíce vycházela ze zákona č. 89/2012 Sb. Nový občanský zákoník. V kterém je manželství zakotveno, a to konkrétně v rodinném právu. K vypracování jsem nadále využila i spoustu odborné publikace. Nejvíce jsem sympatizovala s odbornou literaturou od R. Šínové a M. Hruškové. Jejich text byl psán v souladu se zákonem, nechyběly však i vlastní pohled na dané téma a tím získaly mojí sympatii. Všeobecně k danému tématu bylo nemožné vyhledat odbornou literaturu, která by nevycházela ze zákona. To bylo možné jen v části, která se zabývala historií. Zde jsem čerpala převážně z knihy *Manželství a rodina v minulosti* jejíž autorem je J. Klabouch. Během práce s touto publikací jsem byla obohacena novými znalostmi. Nejvíce mě překvapilo, že se manželstvím zabývá již od společnosti prvotně pospolné, která je v bakalářské práci uvedena.

V rámci této práce byl proveden výzkum, formou dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 119 respondentů. Z toho se jednalo o 66 (55,5%) žen a 53 (44,5%) mužů. Výzkum je zaměřen jak na pohlaví respondentů, tak i na věkové skupiny.

První věková kategorie byla složena z respondentů ve věkovém rozmezí 18-25 let. Celkem se jich na dotazníků podílelo 54 (45,4%). 15 (12,6%) respondentů spadalo do věkové skupiny 26-35 let. Z důvodu nízké účasti odpovědí (4) ve věkové skupině 36-45 let byly odpovědi sloučeny s následující věkovou kategorií. Do věková kategorie 36-55 let spadalo 20 (16,8%) respondentů. Poslední věkovou skupinu 56+ tvoří 30 (25,2%) dotazovaných.

Dalším bodem bylo určení stavu respondentu. Nejvyšší převahu zde měli lidé ve vztahu. Těch na dotazník odpovědělo 40 (33,6%). Následují respondenti, kteří jsou součástí manželského svazku, celkem se jich na dotazníku podílí 31 (26,1%). 27 (22,7)

dotazovaných jsou svobodní. Na dotazník dohromady odpovědělo 15 (126%) vdov/vdovců. Zbýlých 6 (5%) respondentů uvedlo, že jejich stav je „rozvedený“.

Převahu zde měla heterosexuální orientace. K té se hlásí 113 (95%) respondentů. Homosexualita je zde zastoupena 4 (3,4%) ze 119 odpovídajících. 2 lidé za svou orientaci uvedli bisexuální.

Dotazník byl složen z 27 otázek, 17 z nich se věnovalo tématu bakalářské práce. V otázce č. 8 měli respondenti za úkol vybrat jednu či více možných odpovědí. Otázka zní: „Jaký byl hlavní motiv lidí ve 20. století k uzavření manželství?“ 74 (62,2%) respondentů uvedlo, že hlavním důvodem bylo otěhotnění partnerky. K otázce bylo možno vyjádřit i svůj vlastní názor. Respondentka uvádí, že se jednalo o: „Zavedený zvyk z předešlé doby (kdo nebyl v manželství, tak byl „divný““). Názor jde v ruku v ruce s odpovědí, kterou bylo možné též zvolit. Jednalo se o „uznávaný společenský status“. Ten byl zvolen 71 (59,7%) dotazovanými. Na základě odpovědí, které byly nejvíce zvolené si lze všimnout, že k uzavírání manželství nedocházelo především z upřímné lásky, ale spíše z důvodu přijetí společnosti.

Následovala skoro totožná otázka a to „Jaké jsou hlavní motivy k uzavření manželství ve 21. století?“ Respondenti opět mohli vybrat jednu nebo více možností. Nejvyšší pozornost bych zde věnovala volby „otěhotnění partnerky“ ta byla zvolena pouhými 20 (16,8%) dotázanými. Tuto volbu zvolilo o 54 respondentů méně než v otázce předcházející. Na tomto základě lze potvrdit, že vnímání nemanželských dětí se oproti minulým letem změnilo, a že vstup do manželství v této situaci není vždy na pořadu ne. Nejvyšší přívětivost zde byla věnována „lásce“. Ta byla jako motiv ke vstupu do manželství zvolena 77 (64,7%) dotázanými. Shoda potvrzuje i tvrzení prvního československého prezidenta T. Garrigue Masaryka: „Manželství čisté jest nejdůvěrnějším přátelstvím – je to vrchol spojení, naší dobou tak pěstované a chválené, asociace duší. Nemůže být intimnější asociace než mezi mužem a ženou. Manželství ženě i muži má být vyšším vývojem. V manželství začíná se nový život.“ Více než polovina respondentů označila jako hlavní motiv „založení rodiny“. Na odpovědi se podílí 68 (57,1%) respondentů. Odpověď je v souladu se samotnou definicí nového občanského

zákoníku, která uvádí že: „Hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí.“ Na základě podání zmiňovaných dvou otázek lze dojít k závěru, že lidé na manželství nahlíží jako na svazek milujících lidí, a nikoliv jako na povinnost, která byla dána společností. V minulých letech bylo manželství spíše nutností což se ve 21. století změnilo.

Ráda bych se v diskusi věnovala i jediné otevřené otázce z dotazníku. Ta nám umožnila si více přiblížit a charakterizovat respondenty. Na otázku: „Jaké jsou Vaše pocity ohledně manželství?“ Celkově odpovědělo 24 lidí. Často se opakovala odpověď „kladné“ či „pozitivní“ takto odpovědělo 25 % (6). Manželství dává pocit jistoty 12,5 % (3) dotazujícím. Zbylé odpovědi byly již odlišné a některé z nich si v diskusi uvedeme. Odpověď, která jsem věnovala nejvyšší pozornost zní: „Nevstoupím do heterosexuálního manželského svazku, dokud nebude možnost vstoupit do manželského svazku umožněna i homosexuálním párům.“ Jak již bylo v bakalářské práci zmíněno, homosexuálním partnerům je možné v ČR uzavřít pouze registrované partnerství. V něm jsou homosexuální partneři ošizeny o spoustu práv, které jsou v manželství brána jako samozřejmost. Novela zákona pro stejnopohlavní manželství byla skupinou poslanců a poslankyň předložena v červnu roku 2018. Ta však nebyla podpořena ani v druhém čtení. Odpověď respondenta je velmi solidární a tato forma podpory pro LGBT komunitu mě velice těší. Pokud bude manželství jednoho dne pro stejnopohlavní páry schváleno, můžeme následně hovořit o dalším jeho vývoji. Další odpověď, kterou bych zde chtěla uvést zní: „Těžko říct, hodně lidí se toho bojí, zavazovat se, v dnešním světě je toho strašně moc nejistého.“ I přes to, že jsem aktuální situace ve světě chtěla z bakalářské práce vynechat, myslím si, že se daného tématu taktéž dotýká. Jsem zastánce toho, že nikdy nemůže být nic 100% jisté a pokud bychom stále přemýšleli nad tím, co bude v životě bychom se neposunuli kupředu. Respondentka v odpovědi uvádí „v daném světě“. Myslím si, že touto frází chtěla respondentka poukázat na krizové situace, které se v posledních dvou rocích odehrály. Bohužel je nelze ignorovat a musíme vzít v úvahu i fakt, že právě žití v dnešním světě může ovlivnit vnímání manželství, a to ať už pozitivně či negativně.

Nemilým bodem manželství, kterým si někteří z nás projdou, prošli či prochází je rozvod. Ten byl rozebrán jak v teoretické části, tak zahrnut i v té praktické. Na otázku č. 17, která zní: „Máte ve svém okolí lidi, jejíž manželství skončilo rozvodem?“ odpověděla většina respondentů „ano“. V tomto případě se jedná o 111 (94,1%) z nich. 7 (5,9%) dotazujících ve svém okolí lidé, kterých by se rozvod týkal nemá. Zcela upřímně jsem v této odpovědi nepředpokládala, že by někteří z dotázaných uvedli „ne“. Na základě údajů poskytovaných Českým statistickým úřadem se dozvíme, že v roce 2019 bylo rozvedeno 24,1 tisíce manželství. Domnívám se, že rozvod je stejně tak velkým tématem jako manželství. Tudíž mě osobně překvapilo, že existují jedinci, kterých se téma netýká.

K výzkumné části bylo dále stanoveno 6 hypotéz, které byly na základě získaných dat vyvráceny či potvrzeny. Hypotéza č. 1 zní: „Věková skupina respondentů nad 56 let na narození dětí před svatbou nahlíží více negativně než věková skupina respondentů 18-25 let.“ Kladnou odpověď vyjádřilo 37 (31 %) respondentů. Převahu zde měla věková skupina 18-25 let. 22 (18,4%) dotázaných v této věkové kategorii vyjádřilo svůj souhlas. Pouhý 4 dotázaní z věkové skupiny 56+ (3,3%) na nemanželské děti nahlíží kladně. Hypotéza byla na základě odpovědí potvrzena. Výsledek naplnil mé očekávání, a tudíž zde nemám, co vytknout. Z důvodu že následující dvě hypotézy byly potvrzeny bych zde věnovala prostor hypotéze, která byla vyvrácena. Hypotéza č. 4., zní: „Muži mají na předmanželskou smlouvu spíše kladný názor než ženy.“ U některých z nás má majetek vyšší hodnotu než manželství samotné, a proto ho lze ochránit předmanželskou smlouvou. Svůj kladný názor vyjádřilo 22,7 % (27) respondentů. Z toho se na odpovědi podílí 10 (8,4%) mužů. Zbývajících 17 (14,3 %) odpovědí je zastoupeno ženami. Vyšší účast žen, byla překvapivým výsledkem. Lze polemizovat o tom jaké argumenty ženy k této odpovědi vedlo. Zda ochrana vlastního majetku, utvrzení snoubence v tom, že si jej nevezmou jen pro peníze či selský rozum, na jehož základě budou ochráněny před vzniklými poptávkami druhého manžela. Mým hlavním důvodem, proč tato hypotéza vznikla bylo zjistit, zda stereotypy ohledně předmanželské smlouvy jsou pravdivé či nikoliv.

Třetí z šesti hypotéz, na kterou bych v diskusi zaměřila, je hypotéza č. 5, která zní: „Ženy by spíše vyhledaly odbornou pomoc při problémech v manželství než muži.“ Odborná pomoc byla odsouhlasena 33 (27,7 %) dotazovanými. Na odpovědi se podílí 27 (22,6%) žen, což je více než polovina. Pouhých 6 (5%) mužů, by zmíněnou formu pomoci využilo. Tato hypotéza byla potvrzena. Můj osobní názor, proč se na odpovědi „ano“ účastnilo tak nízké procento mužů je následovný. Myslím si, že většina mužů není fanoušky konfliktů a vyřešení problému dávají volný průběh. Značnou roli tu může hrát i nedůvěra vůči poradenským centrům a odborníkům z praxe. Tímto tvrzením ovšem nechci nikomu křivdit, a ráda bych uvedla že mé osobní názory jsou postaveny na domněnce. Myslím si, že zmiňovaná otázka, by mohla sloužit jako podklad k novému výzkumu, který by se týkal právě odborné pomoci v manželství či partnerství.

Na základě analýzy dat lze dojít k závěru, že manželství je bráno jako méně podstatné než dříve. Hlavním důvodem je daná doba, ve které žijeme nebo lépe společnost, s kterou žijeme. Především hlavně ta určuje, co se patří a co ne. Manželství nemá v dnešní době takovou váhu, jako mělo dříve. Pozitivem je zde to, že na manželství je opravdu nahlíženo jako na svazek dvou milujících lidí. Jeho hlavní podstata je tedy splněna. I přes to, že dotazník nebyl vyplněn, tak velkým množstvím lidí, jak jsem očekávala. Myslím, že splnil svůj účel, a některé zmiňované otázky by se jistě mohly stát podkladem pro další výzkum.

Hlavním podmětem, proč jsem si dané téma pro psaní bakalářské práce zvolila, byla právě otázka, která mi poslední léta zůstala zakotvená v hlavě. „Co je vlastně manželství“? Ze všech stran jsou slýchané jiné názory a argumenty, proč je vstup do manželství nápadem dobrým či naopak špatným. Domnívám se, že nejen já, ale i ostatní jedinci v tentýž věku slýchají, že se do manželství nemají vůbec pouštět, však není kam spěchat. A přesně tyto rady či spíše doporučení ve mně vyvolaly nejasnost. „Proč tomu tak je?“ Před třiceti lety byly ženy v mé věkové kategorii matkou alespoň jednoho dítěte a dávno byly součástí manželského života. Je manželství opravdu tak špatné? Pokud ano, proč se do něj lidé nadále pouští? Proč je oslavováno tím způsobem, jakým je? Podolí se na negativním názoru možnosti dané doby? Cestování během studia i mimo něj, častější

budování kariéry u žen. Tyto příležitosti jistě ovlivňují pohled na životní styl. V dnešní době je však možné zaujímat vícero rolí a tudíž nezáleží, zda z nás bude vedoucí marketingové organizace a zároveň i manžel/manželka či nikoliv. Jedná se zde o domněnky, které v tomto tématu určitou roli hrají, ale být součástí manželství nás v jejich naplnění žádným způsobem neovlivní. Spousta mladých lidí je přeci nadále zasnoubena po absolvování střední školy. A jaký názor je tedy správný?

Na základě praktické části a následným výsledkům jsem mohla více pochopit smýšlení především starší generace. Zjistit tak, co pro ně i ostatní věkové kategorie manželství opravdu představuje. Během zpracování výzkumné části měly některé z odpovědí mojí značnou sympatii naopak jiné ve mně vyvolaly jasný nesouhlas. Myslím, že hlavně to ve mně spustilo sebereflexi a já si k danému tématu udělala svůj vlastní obrázek a dokázala najít odpovědi na mnou nezodpovězené otázky.

Bakalářská práce mě obohatila novými informacemi, nabrala jsme nové zkušenosti, ale hlavně jsem porozuměla společnosti a jejímu vztahu k manželství.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaký je pohled na manželství ve 21. století. O odborné přiblížení jsem se pokusila v teoretické části. Ta byla rozdělena do sedmi kapitol, šest z nich se týkalo manželství. V sedmé kapitole se zaměřuji na homosexualitu a její vztah k manželství. Je zde uvedena i alternativa soužití pro homosexuální partnery, kterou představuje registrované partnerství.

Empirická část byla zaměřena především na analyzování dat dotazníkového šetření. Na jeho základě byly zjištěné výsledky výzkumu, které se zaměřovaly na to, jak respondenti nahlíží na manželství ve 21. století. To je z většiny vnímáno jako svazek dvou milujících lidí, kteří k sobě chovají vzájemnou náklonost.

Svazek dvou milujících se lidí. To je to, co manželství představuje. Jako si láska nevybírá na základě rasy, příslušnosti či společenské vrstvy, tak by si manželství nemělo vybírat na základě pohlaví. Bez ohledu na to, jak je manželství definováno zákonem nebo odborníky, nelze vyvrátit jeho hlavní podstatu. Tou je právě láska. Jelikož je dnešní společnost hluboce mentálně vyvinutá, měla by více vnímat nevýhody těch, kteří do svazku vstoupit nesmí, i když by z hloubi duše chtěli. Tato diskriminace spojená s manželstvím je v dnešní době velkým tématem a možná se jednoho dne stane i důvodem, proč bude zákon upravující manželství opět pozměněn.

Manželství je též jedním z nejrozšířenějších institutů. Téma na první pohled působí jako jednoduché, a to možná z toho důvodu, že se každého jedince přímo či nepřímo dotýká. Naše pozornost je ovlivněna i vnímáním samotného pojmu. Každý na něj má individuální názor, který však mohly ovlivnit určité životní situace, ve kterých se daný jedinec vyskytl. Ten, kdo v dětství zažil nepříjemný rozvod rodičů, bude jistě manželství vnímat odlišným způsobem oproti jedinci, v jehož rodině se žádné rodinné spory neudály. Už jenom z tohoto důvodu by mu měla společnost věnovat více pozornosti a zkoumat jej do hloubky. Lidé, kteří chtějí vstoupit do svazku manželského by si měli podrobně zjistit, jaké náležitosti manželství obnáší. I přes to, že hlavní podstatou manželství je láska, vyskytují se zde negativa, na jejichž základě většinou

dochází k rozvodovosti. Ta se s přibývajícím lety nadále stupňuje a časem může být brána jako sociální problém. Na jeho základě bude následně docházet k zatížení soudu či odborných pomoci zaměřených na tento jev. Pokud chceme být tedy součástí tohoto mimořádného svazku a chceme se současně vyvarovat i nepříjemnostem, které jsou s ním spjaty. Měli bychom si zjistit veškeré náležitosti manželství, ale především si být zcela jisti tím, že dotyčný, kterému před oltářem slibujeme společný zbytek života je opravdu tím pravým.

Věřím, že bakalářská práce přinese čtenářům ucelený obraz nejen o manželství, ale i jeho zániku a donutí je zamyslet se nad tím, co právě pro něj tento institut představuje.

Seznam literatury

BRZEK, Antonín. Třetí pohlaví?. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4.

BALÁŽ, V., KOLÁŘ, F., LIŠKOVÁ, J., PLUHAŘOVÁ, A., SYNEK, P. Smrt jako součást života. Praha: 2008. ISBN 978-80-867884-64-9.

HRUŠÁKOVÁ, M. Komentář k § 760. In. Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář 1., 2014.

HRUŠÁKOVÁ, M. KRÁLÍČKOVÁ, Z. WESTPHALOVÁ, L. Občanský zákoník: komentář. II, Rodinné právo (§655-975). V Praze: C.H. Beck, 2014.

KLABOUC, J., Manželství a rodina v minulosti. Praha: Orbis, 1962.

KORÁB V., Rodinné podnikání, 2008, Computer Press (CP Books) KOVÁŘOVÁ. D. Vyživovací povinnost po rekonstrukci. Praha: Leges. 2014.

Markovo evangelium ze Živé Bible. Praha: International Bible Society, 1992. ISBN 80-7130-025-X.

NOVÁ, H., TĚŽKÁ, O. Vyživovací povinnost: praktická příručka s judikaturou a vzory. 1995.

VESELÁ, R., Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy. Všeobecné encyklopedie Diderot (1997).

ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kolektiv: Manželství. Praha: Leges, 2014.

ŠMÍD O., ŠÍNOVÁ R. a kolektiv: Rozvod manželství. Praha: Leges, 2013.

ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. Výživné. Praha: Leges, 2017.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, ZUKLÍNOVÁ, Michaela, FIALA, Josef a kol. Občanské právo hmotné 2. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2016.

ŠVESTKA, Jiří. et al. Občanský zákoník, Komentáře, Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014.

ZVĚŘINA, Jaroslav. Lékařská sexuologie. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2049-7.

Elektronické zdroje

Centrum pro výzkum veřejného mínění, [online]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4650/f9/ov180614.pdf

Český statistický úřad, rozvodovost v českých zemích. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/stoletistatiky/snatky-a-rozvody>

Disparita podílů při vypořádání společného jmění | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/disparita-podilu-pri-vyporadani-spolecneho-jmeni-manzelu-zakladni-principy-uplatneni-dle-rozhodovaci-praxe-soudu-113300.html>

František Korbel: Dnes vyšel nový občanský zákoník | JINÉ PRÁVO. JINÉ PRÁVO - Jiné právo [online]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2012/03/frantisek-korbel-dnes-vysel-novy.html>

Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 20.04.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/jmena-a-prijmeni-prijmeni-po-rozvodu-manzelstvi.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 20.04.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>

Občanské sňatky uzavřené v EU: vnitrostátní a přeshraniční předpisy - Your Europe. 301 Moved Permanently [online]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/citizens/family/couple/marriage/index_cs.htm

Portál justice. [online]. Copyright ©2017 Ministerstvo spravedlnosti České republiky [cit. 20.04.2022]. Dostupné z: <https://justice.cz/chci-se-rozvest>

Právní rádce, Copyright © 1996-2022 Economia, a.s., Hospodářské noviny HN.cz ISSN 1213-7693. Dostupné z: : <https://pravnicaradce.ekonom.cz/c1-29296810-zastupovani-manzela>

Rodinná domácnost manželů a její ochrana | Právní prostor. Právní prostor | Informační web nejen pro právníky [online]. Copyright © 1999 [cit. 25.04.2022]. Dostupné z:

<https://www.pravni prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/rodinna-domacnost-manzelu-a-jeji-ochrana>

Rozdíly mezi manželstvím a registrací - JSME FÉR. Jsme fér [online]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/rozdily>

Správa majetku ve společném jmění manželů v režii | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/sprava-majetku-ve-spolecnem-jmeni-manzelu-v-rezimu-zalozenem-rozhodnutim-soudu-dle-ustanoveni-728-zakona-c-892012-sb-oz-v-platnem-zneni-108175.html>

Srovnání právní úpravy manželství a nesezdaného soužití – IV. díl, majetkové vypořádání | Právní prostor. Právní prostor | Informační web nejen pro právníky [online]. Copyright © 1999 [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/srovnani-pravni-upravy-manzelstvi-a-nesezdaneho-souziti-iv-dil-majetkove-vyporadani>

Uzavření manželství - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 25.04.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcan-na-urade-manzelstvi-uzavreni-manzelstvi.aspx>

Vzájemná práva a povinnosti registrovaných partnerů. Právní poradna • PRÁVNÍ LINKA® [online]. Copyright © 2010 [cit. 20.04.2022]. Dostupné z: <https://www.pravnilinka.cz/bezplatna-pravni-poradna-zdarma/prava-a-povinnosti-registrovanых-partneru.html>

Zvláštní práva církví a náboženských společností - mkcr.cz. Ministerstvo kultury České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/zvlastni-prava-33.html>

301 Moved Permanently. 301 Moved Permanently [online]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1918/ps/tisky/t0001_00.htm

400 Bad Request. [online]. Dostupné z: <https://www.rodinnafirma.net/cz/aktuality/51-rodinny-zavod-co-si-pod-timto-pojmem-vlastne-predstavit>

Zákony

Sb. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte

Sdělení č. 104/1991 Zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

Úplné znění Ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky:
Úplné znění Usnesení České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních
práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky: některé další související
právní předpisy,

Zákon č. 3/2002 o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských
společností a o změně některých zákonů

Zákon č. 301/2000 Sb. zákon o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých
souvisejících zákonů

Zákon č. 320/1919 Sb. Národního shromáždění, kterým se mění ustanovení občanského
práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželství

Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů

Příloha

Příloha A - dotazník:

Dobrý den, jsem studentkou Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovi a studuji zde obor Sociální a charitativní práce.

Tento anonymní dotazník je vytvořen ke zprostředkování výsledků v empirické části bakalářské práce na téma manželství. Na základě Vašich odpovědí bude možné bakalářskou práci zcela zrealizovat. Předem Vám děkuji za Vaše vyplnění.

Dotazník a výsledky jsou anonymní.

Obecné:

- 1) Pohlaví: *Muž X Žena*
- 2) Věk: *18-25 let X 25-35 let X 36-55 let X 55-60 let X 61+*
- 3) Vyznáváte náboženství? *Ano X Ne*
- 4) Sexuální orientace: *Heterosexuální X Homosexuální X Bisexuální*
- 5) Stav: *Ve vztahu X V manželství X Svobodná/svobodný X Vdova/vdovec X Rozvedená/Rozvedený*
- 6) Vyrůstali jste v rozvedené rodině? *Ano X Ne*

K tématu manželství:

- 7) Je k soužití dvou lidí nutné uzavření manželství? *ANO X SPÍŠE ANO X NEVÍM X SPÍŠE NE X NE*
- 8) Jaký byl hlavní motiv lidí ve 20. století k uzavření manželství? *Uznávaný společenský status X Věk partnerů X Otěhotnění partnerky X Založení rodiny X Společné jmění X Náboženské důvody X Lásky*

- 9) Jaké jsou hlavní motivy k uzavření manželství v dnešní době? *Finanční jistota X Otěhotnění partnerky X Láska X Náboženské důvody X Společné jmění X Věk X Založení rodiny*
- 10) Jak v dnešní době nahlížíte na nemanželské děti? *KLADNĚ X SPÍŠE KLADĚ X ZÁPORNĚ X SPÍŠE ZÁPORNĚ X NEZÁLEŽÍ NA TOM*
- 11) Manželství v dnešní době vnímám jako méně podstatné než dříve. *ANO X SPÍŠE ANO X NEVÍM X SPÍŠE NE X NE*
- 12) Chcete se v budoucnu stát manželem/manželkou? *ANO X NEVÍM X NE*
- 13) Jaké jsou vaše pocity ohledně manželství? *OTEVŘENÁ OTÁZKA*
- 14) Znamená pro Vás manželství jako první krok k založení rodiny? *ANO X SPÍŠE ANO X NEVÍM X SPÍŠE NE X NE*
- 15) Jak nahlížíte na manželství? *Je to formalita X Jako na svazek dvou lidí, kteří k sobě chovají vzájemnou náklonost. X Přeceňuje se. X Základní krok pro založení rodiny.*
- 16) Jaký je Váš názor na věkovou hranici ke vstupu do manželství? *Věk nehraje roli X 18-22 X 23-25 X 25-35 X 35-45 X 45+*
- 17) Berete manželství jako samozřejmost pro dlouhodobý vztah? *ANO X SPÍŠE ANO X NEVÍM X SPÍŠE NE X NE*
- 18) Máte ve svém okolí lidi, jejichž manželství skončilo rozvodem? *ANO X NE*
- 19) Jaká je optimální délka vztahu před svatbou? *-1 rok X 1-3let X 4-7let X 8-12let X Doba vztahu nehraje roli*
- 20) Jaký je Váš názor na předmanželskou smlouvu? *KLADNÝ X SPÍŠE KLADNÝ X NEUTRÁLNÍ X ZÁPORNÝ X SPÍŠE ZÁPORNÝ*
- 21) Dokážete si představit život v dlouhodobém partnerském svazku, aniž byste uzavřeli sňatek? *ANO X SPÍŠE ANO X NEVÍM X SPÍŠE NE X NE*

22) Vyhledali byste odbornou pomoc v případě manželských problémů? *ANO X SPÍŠE ANO X NEVÍM X SPÍŠE NE X NE*

23) Považujete rozvod za vhodné řešení problémového manželství? *ANO X SPÍŠE ANO X NEVÍM X SPÍŠE NE X NE*

K tématu manželství u homosexuálních párů:

24) Víte jaký je rozdíl mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím? *Pokud ano, uveďte příklad. ANO X NE*

25) Manželství je? *Muž a žena X Žena a žena X Muž a muž*

26) Máte ve svém okolí někoho, koho přitahuje stejné pohlaví? *ANO X NE*

27) Jste pro, aby lidé stejného pohlaví mohli uzavřít sňatek? *ANO X SPÍŠE ANO X NEVÍM X SPÍŠE NE X NE*

Dotazník dostupný zde:

https://docs.google.com/forms/d/1GCZHLrQAo17IUaYT_R_KUWBjmEO4TwYjpaE8UrW2duE/edit